

บทที่ 4

การวิเคราะห์ความรู้ ความสนใจและทัศนคติของคนที่ย้ายอยู่ในภาคเหนือ ที่มีต่อกวีนิพนธ์ล้านนาในสมัยปัจจุบัน

การวิเคราะห์ในด้านความรู้ ความสนใจและทัศนคติของคนที่ย้ายอยู่ในภาคเหนือที่มี
ต่อกวีนิพนธ์ล้านนาในสมัยปัจจุบัน ได้แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอนที่สำคัญคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความรู้และความสนใจเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา

ตอนที่ 3 ทัศนคติหรือแนวทางความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
กวีนิพนธ์ล้านนา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 153 คน เป็นชาวล้านนาโดยกำเนิดหรือเป็นผู้
ที่มีภูมิลำเนาอยู่ถิ่นอื่นแต่ได้มาอยู่ในล้านนาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี

การเสนอผลการวิจัยได้เสนอในรูปแบบของการบรรยายประกอบการเสนอข้อมูลทางสถิติ

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 59 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่

จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
แม่ฮ่องสอน	8	5.4
เชียงราย	17	11.4
เชียงใหม่	72	48.3
ลำปาง	12	8.1
ลำพูน	8	5.4
พะเยา	9	6.0
แพร่	11	7.4
น่าน	11	7.4
กรุงเทพ	1	0.7
รวม	149	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 59 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 48.3 รองลงมาคือ ร้อยละ 11.4 อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย ส่วนกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.7 อาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานคร สำหรับบุคคลผู้นี้เป็นชาวล้านนาได้เคยอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นเวลานานก่อนที่จะย้ายไปอยู่กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 60 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	66	46.8
หญิง	75	53.2
รวม	141	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 12 คน

จากตารางที่ 60 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 46.8 เป็นเพศชาย และร้อยละ 53.2 เป็นเพศหญิง ซึ่งจำนวนร้อยละไม่ต่างกันมากนัก

ตารางที่ 61 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
21 - 25	69	45.7
26 - 30	6	4.0
31 - 35	8	5.3
36 - 40	10	6.6
41 - 45	23	15.2
46 - 50	9	6.0
51 - 55	7	4.6
56 - 60	2	1.3
61 - 65	3	2.0
66 - 70	8	5.3
มากกว่า 70 ปี	6	4.0
รวม	151	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 61 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 45.7 มีช่วงอายุระหว่าง 21 - 25 ปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นเยาวชน รองลงมาคือ ร้อยละ 15.2 มีช่วงอายุระหว่าง 41 - 45 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยผู้ใหญ่เข้าสู่กลางคน และกลุ่มตัวอย่างอายุตั้งแต่ 46 ปีจนถึง 70 กว่าปีขึ้นไปรวมกันเป็นร้อยละ 23.2 ถือว่าเป็นผู้อาวุโส

การที่เลือกกลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุระหว่าง 21 - 25 ปี มีจำนวนมากกว่ากลุ่มอื่นเพราะต้องการทราบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งจัดว่าเป็นเยาวชนของล้านนาคือมีความรู้ ความสนใจและทัศนคติต่อกิจกรรมนันทนาการในสมัยปัจจุบันอย่างไร โดยเฉพาะความคิดเห็นที่มีต่อข้อเสนอแนะ

ที่มีผู้เสนอว่าควรให้ความรู้และควรบรรจุวิชาเกี่ยวกับวินิพนธ์ล้านนาไว้ในหลักสูตรของการเรียนการสอนของนักเรียนนักศึกษา

ตารางที่ 62 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	43	29.5
ทำงานเอกชน	23	15.8
ค้าขาย	6	4.1
ทำงานด้านเกษตรกรรม	1	0.7
ไม่ได้ทำงาน	73	50.0
รวม	146	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 7 คน

จากตารางที่ 62 ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 50.0 ไม่ได้ทำงาน รองลงมาคือร้อยละ 29.5 มีอาชีพรับราชการ และกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดคือร้อยละ 0.7 ทำงานด้านเกษตรกรรม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีถึงร้อยละ 50.0 นั้นมีทั้งผู้ที่เป็นนักศึกษาและผู้สูงอายุมากแล้วจึงไม่ได้ทำงาน

ตารางที่ 63 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	92	60.5
แต่งงาน	54	35.5
หม้าย	4	2.7
หย่าร้าง	2	1.3
รวม	152	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 63 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 60.5 เป็นโศครองลงมาคือ ร้อยละ 35.5 แต่งงาน และกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 1.3 หย่าร้าง

ตารางที่ 64 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	140	92.1
คริสต์เตียน	11	7.2
มุสลิม	1	0.7
รวม	152	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

จากตารางที่ 64 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 92.1 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ร้อยละ 7.3 นับถือศาสนาคริสต์และกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 0.7 นับถือศาสนาอิสลาม

ตารางที่ 65 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
เชียงใหม่	58	38.2
เชียงราย	17	11.2
แม่ฮ่องสอน	6	3.9
ลำปาง	14	9.2
กรุงเทพฯ	4	2.6
นนทบุรี	1	0.7
น่าน	13	8.6
อุตรดิตถ์	1	0.7
ตาก	1	0.7
พิจิตร	1	0.7
ชัยนาท	1	0.7

ภูมิสำเนา	จำนวน	ร้อยละ
ฉะเชิงเทรา	1	0.7
ร้อยเอ็ด	1	0.7
ลำพูน	9	5.9
แพร่	14	9.2
สงขลา	1	0.7
ราชบุรี	1	0.7
พะเยา	8	5.3
รวม	152	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

จากตารางที่ 65 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 38.2 มีภูมิสำเนาอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ รองลงมาคือร้อยละ 11.2 มีภูมิสำเนาอยู่ที่จังหวัดเชียงราย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิสำเนาอยู่ที่จังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่มีจำนวนร้อยละเท่ากันคือร้อยละ 9.2 นอกจากนี้ก็เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิสำเนาอยู่จังหวัดต่าง ๆ ทุกภาคของไทย โดยได้ย้ายเข้ามาอยู่ในล้านนาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปีแล้ว

ตารางที่ 66 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนปีที่อยู่ในล้านนา

จำนวนปีที่อยู่	จำนวน	ร้อยละ
11	1	0.7
12	1	0.7
13	3	2.0
14	1	0.7
15	1	0.7
16	1	0.7
18	2	1.3
19	1	0.7
20	3	2.0
21	18	12.1

จำนวนปีที่อยู่	จำนวน	ร้อยละ
23	15	10.1
24	15	10.1
25	8	5.4
26	3	2.0
27	2	1.3
28	2	1.3
30	3	2.0
36	1	0.7
37	1	0.7
38	1	0.7
39	5	3.4
40	5	3.4
41	2	1.3
42	3	2.0
43	2	1.3
44	3	2.0
45	5	3.4
46	3	2.0
50	2	1.3
52	1	0.7
53	1	0.7
54	1	0.7
60	1	0.7
61	1	0.7
64	1	0.7
67	3	2.0
68	1	0.7
69	1	0.7
71	2	1.3

จำนวนปีที่อยู่	จำนวน	ร้อยละ
75	1	0.7
76	1	0.7
รวม	149	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 66 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 12.1 อาศัยอยู่ในล้านนาเป็นเวลา 21 ปีมาแล้ว รองลงมาคือ ร้อยละ 10.1 อาศัยอยู่ในล้านนาเป็นเวลา 22 ปี และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10.1 เช่นกันอาศัยอยู่ในล้านนาเป็นเวลา 23 ปี

ตารางที่ 67 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามที่อยู่อาศัยและไม่รู้จำค่าประพันธ์ล้านนา

การรู้จักค่าประพันธ์ล้านนา	จำนวน	ร้อยละ
รู้จัก	94	63.9
ไม่รู้จัก	52	35.4
รู้จักบ้าง	1	0.7
รวม	147	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 6 คน

จากตารางที่ 67 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 63.9 รู้จักค่าประพันธ์ล้านนา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.7 รู้จักบ้าง ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.4 ไม่รู้จักค่าประพันธ์ของล้านนาเลย

จากการสัมภาษณ์ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่ารู้จักค่าประพันธ์ล้านนาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนถึงวัยสูงอายุ

ตอนที่ 2 ความรู้และความสนใจเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา

ตารางที่ 68 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของคำประพันธ์ล้านนา
ที่กลุ่มตัวอย่างรู้จัก

ประเภทของคำประพันธ์ที่รู้จัก	จำนวน	ร้อยละ
คร่าว	32	32.7
โคลง	1	1.0
คำร่ำ(คำส่ำ)	1	1.0
ร่าย	1	1.0
คร่าวและคำร่ำ	3	3.1
คร่าวและร่าย	21	21.4
คร่าว โคลง คำร่ำ	1	1.0
คร่าว โคลง ร่าย	3	3.1
คร่าว คำร่ำ ร่าย	9	9.2
คร่าว โคลง คำร่ำ ร่าย	26	26.5
รวม	98	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 55 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 68 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 32.7 รู้จักคำประพันธ์ประเภทคร่าว รองลงมาคือร้อยละ 26.5 รู้จักคำประพันธ์ประเภทคร่าว โคลง คำร่ำ และร่าย ซึ่งหมายความว่ารู้จักคำประพันธ์ของล้านนาทุกประเภท และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21.4 รู้จักคำประพันธ์ประเภทคร่าวและร่าย

การที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักคำประพันธ์ประเภทคร่าวมากที่สุดก็เป็นเพราะคำประพันธ์ชนิดนี้ได้รับความนิยมจากชาวล้านนาตั้งแต่ในสมัยเจ้าผู้ครองนครจนถึงปัจจุบัน (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 2) นอกจากนี้ก็มีโอกาสได้อ่านหรือฟังคำประพันธ์ชนิดนี้มากกว่าคำประพันธ์ชนิดอื่น

ตารางที่ 69 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงสาเหตุที่รู้จักคำประพันธ์หรือ
กวีนิพนธ์ของล้านนา

สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
1. เคยศึกษาลักษณะคำประพันธ์หรือ กวีนิพนธ์ของล้านนา	27	37.0
2. สนใจและรับฟังการจัดรายการคร่ำวฮ่ำ หรือคร่ำวซอจากสถานีวิทยุเป็นประจำ	15	20.5
3. ในท้องถิ่นมีคนให้ความสนใจเกี่ยวกับ คร่ำวฮ่ำหรือคร่ำวซอมาก	10	13.7
4. ข้อ 1 และ 2	8	11.0
5. ข้อ 2 และ 3	8	11.0
6. ข้อ 1, 2 และ 3	5	6.8
รวม	73	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 80 คน

จากตารางที่ 69 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 37.0 รู้จักคำประพันธ์
ล้านนาเพราะเคยศึกษาลักษณะคำประพันธ์หรือกวีนิพนธ์ของล้านนามาก่อน รองลงมาคือ
ร้อยละ 20.5 รู้จักคำประพันธ์ของล้านนาเพราะสนใจและรับฟังการจัดรายการคร่ำวฮ่ำหรือ
คร่ำวซอจากสถานีวิทยุเป็นประจำ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 13.7 รู้จักคำประพันธ์ของล้านนา
เพราะในท้องถิ่นมีคนให้ความสนใจเกี่ยวกับคร่ำวฮ่ำหรือคร่ำวซอมาก

ตารางที่ 70 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่าค่าประพันธ์ใดเป็นที่รู้จักและนิยมมากที่สุดในด้านนามสมัยปัจจุบัน

ชนิดของคำประพันธ์	จำนวน	ร้อยละ
คร่าว (คำว, คำวซอ)	68	71.6
กาพย์	4	4.2
โคลง (กะโลงหรือครรโลงหรือกั้นโลง)	5	5.3
คำร่ำ (กำอ่ำ)	2	2.1
ร่าย	13	13.6
คร่าวและกาพย์	3	3.2
รวม	95	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 58 คน

จากตารางที่ 70 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 71.6 เห็นว่าคำประพันธ์ที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดในด้านนามสมัยปัจจุบันคือ คร่าว รองลงมาร้อยละ 13.6 เห็นว่าคำประพันธ์ประเภทร่ายเป็นที่รู้จักมากที่สุดและมีเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้นที่เห็นว่าคำประพันธ์ประเภทคำร่ำ(กำอ่ำ) มีผู้รู้จักมากที่สุด

ตารางที่ 71 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบระหว่างคำประพันธ์ของล้านนากับคำประพันธ์ของภาคกลาง(คำประพันธ์ประจำชาติ) ว่ารู้จักคำประพันธ์ใดมากกว่ากัน

การรู้จักคำประพันธ์ของล้านนากับคำประพันธ์ของภาคกลาง	จำนวน	ร้อยละ
รู้จักคำประพันธ์ของภาคกลางมากกว่าคำประพันธ์ของล้านนา	117	78.5
รู้จักคำประพันธ์ของล้านนามากกว่าคำประพันธ์ของภาคกลาง	8	5.4
รู้จักคำประพันธ์ของภาคกลางเท่ากับคำประพันธ์ของล้านนา	24	16.1
รวม	149	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

ข้อมูลในตารางที่ 71 ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 78.5 เห็นว่า คนรู้จักค่าประพันธ์ของภาคกลางมากกว่าค่าประพันธ์ของล้านนา รองลงมาคือ ร้อยละ 16.1 เห็นว่าคนรู้จักค่าประพันธ์ของภาคกลางเท่ากับค่าประพันธ์ของล้านนา และมีเพียงร้อยละ 5.4 เท่านั้นที่เห็นว่าคนรู้จักค่าประพันธ์ของล้านนามากกว่าค่าประพันธ์ของภาคกลาง

ตารางที่ 72 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงสาเหตุรู้จักค่าประพันธ์นั้น ๆ
(ตามตารางที่ 71)

สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
1. เคยเรียนรู้ค่าประพันธ์ของภาคกลางในสถาบันการศึกษา ซึ่งสถาบันการศึกษาไม่เคยสอนค่าประพันธ์ของล้านนาเลย	105	72.9
2. อาศัยอยู่ในล้านนาและท้องถิ่นของคนมีผู้นิยมแต่งค่าประพันธ์ของล้านนา	7	4.9
3. ค่าประพันธ์ของภาคกลางเป็นค่าประพันธ์ประจำชาติ ส่วนค่าประพันธ์ของล้านนาก็เป็นค่าประพันธ์ประจำท้องถิ่น	21	14.5
4. ข้อ 1 และ 3	6	4.2
5. ข้อ 2 และ 3	2	1.4
6. ข้อ 1, 2 และ 3	3	2.1
รวม	144	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 9 คน

จากตารางที่ 72 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 72.9 เห็นว่าที่ตนรู้จักค่าประพันธ์ของภาคกลางมากกว่าค่าประพันธ์ของล้านนาก็เพราะเคยเรียนรู้ค่าประพันธ์ของภาคกลางในสถาบันการศึกษา ซึ่งสถาบันการศึกษานั้น ๆ ไม่เคยสอนค่าประพันธ์ของล้านนาเลย รองลงมาคือร้อยละ 14.5 เห็นว่าที่รู้จักค่าประพันธ์ล้านนามากกว่าค่าประพันธ์ของภาคกลางก็เพราะตนอาศัยอยู่ในล้านนาและท้องถิ่นของคนมีผู้นิยมแต่งค่าประพันธ์ของล้านนา และร้อยละ 14.5 เห็นว่าที่รู้จักค่าประพันธ์ของภาคกลางเท่ากับค่าประพันธ์ของล้านนาเพราะ

ค่าประพันธ์ของภาคกลางเป็นค่าประพันธ์ประจำชาติ ส่วนค่าประพันธ์ของล้านนาก็เป็นค่าประพันธ์ประจำท้องถิ่นที่อาศัยอยู่

ตารางที่ 73 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีและไม่มีบรรพบุรุษหรือญาติพี่น้องที่แต่งค่าประพันธ์ของล้านนาได้

บรรพบุรุษหรือญาติพี่น้องที่แต่งค่าประพันธ์ล้านนา	จำนวน	ร้อยละ
มี	33	22.1
ไม่มี	116	77.9
รวม	149	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 73 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 77.9 ไม่มีบรรพบุรุษหรือญาติพี่น้องที่แต่งค่าประพันธ์ของล้านนาได้และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 22.1 มีบรรพบุรุษหรือญาติพี่น้องที่แต่งค่าประพันธ์ของล้านนาได้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีบรรพบุรุษหรือญาติพี่น้องที่แต่งค่าประพันธ์ของล้านนาได้กล่าวว่า เป็นเพราะบรรพบุรุษหรือญาติพี่น้องของตนเป็นชาวล้านนาหรือได้ย้ายมาอยู่ในล้านนาเป็นเวลานาน บางคนถึงแม้จะย้ายมาอยู่ไม่นานนักแต่ก็มีความสนใจได้ศึกษาและสามารถแต่งค่าประพันธ์ของล้านนาได้

ตารางที่ 74 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แต่งค่าประพันธ์ของล้านนาเป็นและไม่เป็น

การแต่งค่าประพันธ์ของล้านนา	จำนวน	ร้อยละ
แต่งเป็น	19	13.0
แต่งไม่เป็น	127	87.0
รวม	146	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 7 คน

จากตารางที่ 74 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 87.0 แต่งค่าประพันธ์
ล้านนาไม่เป็น และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 13.0 แต่งเป็น

ตารางที่ 75 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าคนที่ตนรู้จักในท้องถิ่นนิยมแต่ง
ค่าประพันธ์ล้านนามากน้อยเพียงใด

จำนวนผู้ที่นิยมแต่งค่าประพันธ์ล้านนา	จำนวน	ร้อยละ
มีจำนวนมาก	1	0.7
มีจำนวนพอประมาณ	25	16.8
มีจำนวนน้อยมาก	81	54.4
ไม่มีเลย	42	28.2
รวม	149	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 75 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 54.4 มีคนที่ตน
รู้จักในท้องถิ่นจำนวนน้อยมากที่สุดที่นิยมแต่งค่าประพันธ์ล้านนา รองลงมาคือ ร้อยละ 28.2 ไม่มี
คนที่ตนรู้จักแต่งค่าประพันธ์ล้านนาเลย และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 0.7 ที่ตอบว่ามีจำนวน
มาก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ทราบว่าเพราะอยู่ในท้องถิ่นที่นิยมแต่งค่าประพันธ์ล้านนาและนิยม
ฟังรายการ “คำฮ่า” จากสถานีวิทยุกระจายเสียง

ตารางที่ 76 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นในการจัดประกวดการแต่ง
ค่าประพันธ์ล้านนาในท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง

ความคิดเห็นในการจัดประกวดค่าประพันธ์	จำนวน	ร้อยละ
จัดประกวดบ่อยครั้งมาก	1	0.7
จัดประกวดค่อนข้างบ่อยครั้ง	1	0.7
จัดประกวดแต่น้อยครั้งมาก	73	50.7
ไม่เคยจัดประกวดเลย	69	47.9
รวม	144	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 9 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 76 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 50.7 เห็นว่าในท้องถิ่นของตนมีการจัดประกวดการแต่งคำประพันธ์ด้านนาแต่บ่อยครั้งมาก รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.9 เห็นว่าในท้องถิ่นของตนไม่เคยมีการจัดประกวดเลย ซึ่งจำนวนร้อยละของทั้งสองกลุ่มใกล้เคียงกันมาก

นอกจากนี้ก็เป็นที่น่าสังเกตว่ามีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.7 เห็นว่าในท้องถิ่นของตนมีการจัดประกวดบ่อยครั้งมาก และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.7 เช่นกันที่เห็นว่ามีการจัดประกวดค่อนข้างบ่อยครั้ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นสมาชิกของชมรมฟื้นฟูวิถีด้านนาไทยและอยู่ในท้องถิ่นที่มีผู้นิยมแต่งและฟัง “คำส่ำ” เป็นประจำ

ตารางที่ 77 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกผู้ที่รู้จักและไม่รู้จักวรรณกรรมของด้านนา (อาจจะเคยศึกษาหรือฟังหรืออ่านวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ มาก่อน)

การรู้จักวรรณกรรมด้านนา	จำนวน	ร้อยละ
รู้จัก	83	56.5
ไม่รู้จัก	64	43.5
รวม	147	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 6 คน

จากตารางที่ 77 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 56.5 รู้จักวรรณกรรมของด้านนา ซึ่งอาจจะเคยศึกษาหรือฟังหรืออ่านวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ มาก่อน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.5 ไม่รู้จักวรรณกรรมของด้านนา

ตารางที่ 78 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยและไม่เคยฟังขอ

การฟังขอ	จำนวน	ร้อยละ
เคยฟัง	103	68.7
ไม่เคยฟัง	47	31.3
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 78 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 68.7 เคยฟังขอและกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.3 ไม่เคยฟังขอ

ตารางที่ 79 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงจุดประสงค์ในการฟังขอ

จุดประสงค์ของการฟังขอ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพื่อความสนุกเพลิดเพลิน	30	30.3
2. เพื่อศึกษาเรียนรู้เชิงวิชาการและนำ- ความรู้นั้นไปทำวิจัย รายงานหรือ วิทยานิพนธ์	8	8.1
3. เพื่อเรียนรู้ศิลปะพื้นบ้านของชาว ล้านนาให้เป็นความรู้ระดับตน	40	40.4
4. ข้อ 1 และ 2	1	1.0
5. ข้อ 1 และ 3	12	12.1
6. ข้อ 2 และ 3	2	2.0
7. ข้อ 1, 2 และ 3	6	6.1
รวม	99	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 54 คน

จากตารางที่ 79 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 40.4 ฟังขอเพื่อเรียนรู้ศิลปะพื้นบ้านของชาวล้านนาให้เป็นความรู้ระดับตน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.3 ฟังขอเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12.1 ฟังขอโดยมีจุดประสงค์ทั้งเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและเพื่อเรียนรู้ศิลปะพื้นบ้านของชาวล้านนาให้เป็นความรู้ระดับตน

ตารางที่ 80 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงถึงท้องถิ่นของตนในปัจจุบันว่า มีการจัดให้มีการขอในงานต่าง ๆ เช่น งานขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญหรืองานวัดว่ามีอย่างน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับอดีต

การจัดให้มีการขอในงานต่าง ๆ	จำนวน	ร้อยละ
มีมาก	5	3.4
มีค่อนข้างมาก	5	3.4
มีแต่ค่อนข้างน้อยมาก	86	57.7
ไม่มีเลย	53	35.6
รวม	149	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 80 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 57.7 เห็นว่าท้องถิ่นของตนในปัจจุบัน ในงานต่าง ๆ เช่น งานขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญหรืองานวัดมีการขอแต่ค่อนข้างน้อยมากเมื่อเทียบกับอดีต และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.6 ตอบว่าไม่มีเลย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 3.4 ตอบว่ามีมากเหมือนในอดีตและกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.4 เช่นกันตอบว่ามีค่อนข้างมาก ซึ่งสองกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในชนบทที่เทคโนโลยีสมัยใหม่ยังเข้าไปไม่ถึงมากนัก คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ยังคงรักษาศิลปวัฒนธรรมเก่า ๆ อยู่ โดยเฉพาะการขอซึ่งถือเป็นศิลปพื้นบ้านที่คนในท้องถิ่นนั้นนิยมอยู่อย่างไม่เสื่อมคลาย

ตารางที่ 81 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รู้จักทำนองขอ ทำนองต่าง ๆ (ตอบได้หลายทำนอง)

ทำนองขอที่รู้จัก	จำนวน	ร้อยละ
1. ขึ้นเชียงใหม่	8	11.9
2. จะป๋ ขาวป๋ หรือละม้ายจะป๋	0	0.0
3. เชียงแสน(จ้อยเชียงแสนหรือละม้ายเชียงแสน)	0	0.0
4. เพลงอื้อ	0	0.0
5. เพลงเงี้ยว	0	0.0
6. เพลงพม่า	0	0.0

ทำนองซอที่รู้จัก	จำนวน	ร้อยละ
7. เพลงปี่ม้าย	0	0.0
8. เพลงพระลอเค็มคง	2	3.0
9. ซอยขึ้น	1	1.5
10. ซ้อย 1 และ 3	2	3.0
11. ซ้อย 1 และ 5	2	3.0
12. ซ้อย 1 และ 7	3	4.5
13. ซ้อย 2 และ 4	1	1.5
14. ซ้อย 3 และ 4	1	1.5
15. ซ้อย 3 และ 5	1	1.5
16. ซ้อย 5 และ 6	1	1.5
17. ซ้อย 1, 2 และ 3	1	1.5
18. ซ้อย 1, 3 และ 7	1	1.5
19. ซ้อย 1, 5 และ 6	1	1.5
20. ซ้อย 1, 5 และ 7	2	3.0
21. ซ้อย 1, 6 และ 8	2	3.0
22. ซ้อย 1, 6 และ 9	1	1.5
23. ซ้อย 2, 3 และ 7	1	1.5
24. ซ้อย 3, 5 และ 7	1	1.5
25. ซ้อย 5, 6 และ 8	1	1.5
26. ซ้อย 1, 2, 3 และ 5	1	1.5
27. ซ้อย 1, 3, 5 และ 6	1	1.5
28. ซ้อย 1, 5, 7 และ 8	1	1.5
29. ซ้อย 1, 6, 7 และ 8	1	1.5
30. ซ้อย 2, 3, 4 และ 5	1	1.5
31. ซ้อย 2, 3, 7 และ 8	1	1.5
32. ซ้อย 4, 5, 6 และ 7	1	1.5
33. ซ้อย 4, 5, 6 และ 8	1	1.5
34. ซ้อย 1, 2, 4, 5 และ 7	1	1.5
35. ซ้อย 1, 2, 4, 5 และ 8	1	1.5

ทำนองซอที่รู้จัก	จำนวน	ร้อยละ
36. ซ้อย 1, 5, 6, 7 และ 8	1	1.5
37. ซ้อย 3, 4, 5, 6 และ 9	1	1.5
38. ซ้อย 1, 3, 4, 5, 6 และ 8	1	1.5
39. ซ้อย 2, 4, 5, 6, 7 และ 8	1	1.5
40. ซ้อย 3, 4, 5, 6, 7 และ 8	1	1.5
41. ซ้อย 4, 5, 6, 7, 8, และ 9	1	1.5
42. ซ้อย 1, 2, 3, 4, 5, 6 และ 7	1	1.5
43. ซ้อย 1, 2, 3, 4, 5, 6 และ 8	1	1.5
44. ซ้อย 1, 2, 4, 5, 6, 7 และ 8	2	3.0
45. ซ้อย 1, 3, 4, 5, 6, 7 และ 8	1	1.5
46. ซ้อย 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 และ 9	13	19.1
รวม	67	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 86 คน

จากตารางที่ 81 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 19.1 รู้จักทำนองซอทุกทำนองได้แก่ทำนองขึ้นเชียงใหม่ จะปู้หรือชาวปู้หรือละม้ายจะปู้ เชียงแสน เพลงอ้อ เพลงเงี้ยว เพลงพม่า เพลงปิ่นผ้าย เพลงพระลอยเดินคอง และซออื่น รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 11.9 รู้จักเฉพาะทำนองขึ้นเชียงใหม่ เป็นเพราะทำนองนี้จะต้องใช้ซอทุกครั้งก่อนที่จะมีการเปลี่ยนทำนองใหม่ (รายละเอียดกล่าวไว้แล้วในบทที่ 2)

ตารางที่ 82 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงการติดตามรับฟังรายการการจัดคร่ำซอหรือการเล่าคร่ำหรือคร่ำซ่าตามสถานีวิทยุกระจายเสียง

การติดตามรับฟังรายการการจัดคร่ำซอหรือคร่ำซ่า	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามรับฟังเป็นประจำ	1	0.7
รับฟังเป็นบางครั้ง	27	18.8
รับฟังน้อยเพราะติดภารกิจการทำงาน	29	20.1
ไม่เคยติดตามรับฟัง	87	60.4
รวม	144	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 9 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 82 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60.4 ไม่เคยติดตามรับฟังรายการการจักรวาลหรือการเล่าคร่าวหรือคร่าวสำจากสถานีวิทยุกระจายเสียงเลข ร่องลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.1 รับฟังน้อยเพราะติดภารกิจการทำงาน และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 0.7 เท่านั้นที่ติดตามรับฟังเป็นประจำ

ตอนที่ 3

ทัศนคติหรือแนวความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อทีวีพนธ์ล้านนา

คำชี้แจง

ระดับความน้อยมากตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง		
1	หมายถึง	น้อย
2	หมายถึง	ค่อนข้างน้อย
3	หมายถึง	ปานกลาง
4	หมายถึง	ค่อนข้างมาก
5	หมายถึง	มาก

ตารางที่ 83 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าทีวีพนธ์ของล้านนา (คร่าว โคลง ภาพ รัย คำร่า) มีความสำคัญเพียงใด

ระดับความสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
1	3	2.0
2	6	4.0
3	22	14.7
4	35	23.3
5	84	56.0
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

จากตารางที่ 83 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 56.0 เห็นว่ากวีนิพนธ์ของด้านนา (คร่าว โดลง ภาพ ร่าย คำร่า) มีความสำคัญมาก รองลงมาคือร้อยละ 23.3 เห็นว่ามีความสำคัญค่อนข้างมาก และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 14.7 เห็นว่ากวีนิพนธ์ด้านนามีความสำคัญในระดับปานกลาง

ตารางที่ 84 จำนวนและร้อยละของกลุ่มจำแนกตามความคิดเห็นว่ากวีนิพนธ์ของด้านนาที่แต่งโดยกวีพื้นบ้านในสมัยปัจจุบันมีความน่าสนใจเพียงใด

ระดับความน่าสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
1	14	9.5
2	23	15.6
3	48	32.7
4	44	29.9
5	18	12.3
รวม	147	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 6 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 84 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 32.7 เห็นว่ากวีนิพนธ์ของด้านนาที่แต่งโดยกวีพื้นบ้านในสมัยปัจจุบันมีความน่าสนใจในระดับปานกลาง รองลงมาคือร้อยละ 29.9 เห็นว่า มีความน่าสนใจค่อนข้างมาก และมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12.3 ที่เห็นว่ามีความน่าสนใจมาก

ตารางที่ 85 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าผู้นำท้องถิ่น
ภาครัฐบาลควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์
ล้านนาเพียงใด

ระดับความเห็นให้มีการส่งเสริมสนับสนุน	จำนวน	ร้อยละ
1	6	4.0
2	9	6.0
3	16	10.7
4	43	28.7
5	76	50.6
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

จากตารางที่ 85 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 50.6 มีความคิดเห็นว่า
ผู้นำท้องถิ่นภาครัฐบาลควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนา
เป็นอย่างมาก รองลงมาคือร้อยละ 28.7 เห็นด้วยค่อนข้างมาก

ตารางที่ 86 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นเรื่องหน่วยงานภาค
เอกชนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนา
เพียงใด

ระดับความเห็นให้มีการส่งเสริมสนับสนุน	จำนวน	ร้อยละ
1	4	2.7
2	9	6.0
3	18	12.1
4	50	33.6
5	68	45.6
รวม	149	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 86 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 45.6 มีความคิดเห็นว่า หน่วยงานภาคเอกชนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวหรือค่าประพันธ์ ล้านนาเป็นอย่างมาก รองลงมาคือร้อยละ 33.6 เห็นด้วยค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 85 และ 86 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นผู้ที่แต่งค่าประพันธ์ของล้านนาเป็นหรือกวีพื้นบ้านที่ต้องการให้ผู้มาท้องถิ่นภาค รัฐบาลและหน่วยงานภาคเอกชนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวหรือค่าประพันธ์ ของล้านนา

ตารางที่ 87 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าการจัดตั้งชมรม เพื่อส่งเสริมกวีล้านนาในสมัยปัจจุบันมีความจำเป็นเพียงใด

ระดับความจำเป็น	จำนวน	ร้อยละ
1	1	0.7
2	6	4.0
3	27	18.0
4	56	37.3
5	60	40.0
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

จากตารางที่ 87 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 40.0 มีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งชมรมเพื่อส่งเสริมกวีล้านนาในสมัยปัจจุบันมีความจำเป็นมาก รองลงมาคือกลุ่ม ตัวอย่างร้อยละ 37.3 เห็นว่ามีความจำเป็นค่อนข้างมาก และมีเพียงร้อยละ 0.7 เท่านั้นที่เห็นว่ามี ความจำเป็นน้อย

ตารางที่ 88 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าการสนับสนุนด้าน
ทุนทรัพย์ (การเงิน) แก่กวีล้านนา เช่น หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งให้เงินบำรุง
ชมรมที่จัดตั้งเพื่อฟื้นฟูและสนับสนุนกวีล้านนานั้นมีความจำเป็นเพียงใด

ระดับความจำเป็น	จำนวน	ร้อยละ
1	3	2.0
2	2	1.3
3	18	12.0
4	49	32.7
5	78	52.0
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 ราย

ข้อมูลในตารางที่ 88 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 52.0 เห็นว่า
การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ (การเงิน) แก่กวีล้านนาเช่น หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งให้เงิน
บำรุงชมรมที่จัดตั้งเพื่อฟื้นฟูและสนับสนุนกวีล้านนานั้นมีความจำเป็นมาก รองลงมาคือ
กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.7 เห็นว่ามีความจำเป็นค่อนข้างมาก และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ
2.0 เท่านั้นที่เห็นว่ามีควมจำเป็นน้อย

ความคิดเห็นในข้อนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกวีพื้นบ้านหรือ
ผู้ที่แต่งคำประพันธ์ของล้านนา ซึ่งเรียกร้องให้มีการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ (การเงิน) แก่
กวีล้านนา

ตารางที่ 89 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าการจัดประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนา ควรจัดให้กี่มากน้อยเพียงใด

ระดับความถี่ในการจัดประกวด	จำนวน	ร้อยละ
1	10	6.7
2	12	8.0
3	46	30.7
4	53	35.3
5	29	19.3
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

จากตารางที่ 89 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 35.3 มีความคิดเห็นว่าการจัดประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนาควรจัดให้ถี่ค่อนข้างมาก รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.7 เห็นว่าควรจัดให้ถี่ในระดับปานกลาง (ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป) และมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 19.3 เห็นว่าควรจัดให้ถี่มาก

ตารางที่ 90 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าการจัดรายการเล่าเรื่องราวความสถานีวิทยุกระจายเสียงในสมัยปัจจุบันได้รับความสนใจจากชาวล้านนามากน้อยเพียงใด

ระดับความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
1	35	24.3
2	50	34.7
3	44	30.6
4	9	6.3
5	6	4.1
รวม	144	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 9 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 90 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 34.7 มีความคิดเห็นว่าการจัดรายการเล่าข่าวตามสถานีวิทยุกระจายเสียงในสมัยปัจจุบันได้รับความสนใจจากชาวล้านนาตอนล่างน้อย รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.6 เห็นว่าได้รับความสนใจจากชาวล้านนาในระดับปานกลาง และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 4.1 ที่เห็นว่าได้รับความสนใจจากชาวล้านนามาก ซึ่งกลุ่มนี้จากการสัมภาษณ์พบว่า สนใจติดตามรับฟังการเล่าข่าว (รายการค่าหัว) ตามสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นประจำและมีโอกาสรับรู้ความสนใจของคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 91 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าการให้ความรู้ด้านกวีนิพนธ์ล้านนาแก่เยาวชนมีความจำเป็นเพียงใด

ระดับความจำเป็น	จำนวน	ร้อยละ
1	11	7.4
2	23	15.3
3	27	18.0
4	32	21.3
5	57	38.0
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

จากตารางที่ 91 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 38.0 มีความคิดเห็นว่าการให้ความรู้ด้านกวีนิพนธ์ล้านนาแก่เยาวชนนั้นมีความจำเป็นมาก รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21.3 เห็นว่ามีความจำเป็นค่อนข้างมาก และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 7.4 เห็นว่ามีความจำเป็นน้อย

ตารางที่ 92 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นเรื่องการฟื้นฟูและส่งเสริมการขอในงานต่าง ๆ ในสำนวนมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

ระดับความเป็นไปได้	จำนวน	ร้อยละ
1	31	20.7
2	27	18.0
3	37	24.7
4	28	18.6
5	27	18.0
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 92 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 24.7 มีความคิดเห็นว่า การฟื้นฟูและส่งเสริมการขอในงานต่าง ๆ ในสำนวนมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.7 เห็นว่ามีความเป็นไปได้น้อย แต่ก็มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 18.0 เห็นว่ามีความเป็นไปได้มาก

ตารางที่ 93 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าการเชิญวิทยากร หรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องกวีนิพนธ์หรือคำประพันธ์สำนวนมาให้ความรู้แก่คนทั่วไปเช่นการจัดประชุมหรือสัมมนาที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจะมีประโยชน์เพียงใด

ระดับของประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
1	3	2.0
2	4	2.7
3	25	16.8
4	39	26.2
5	78	52.3
รวม	149	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

จากตารางที่ 93 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 52.3 มีความคิดเห็นว่าการเชิญวิทยากรหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องวินัยหรือคำประพันธ์ล้านนามาให้ความรู้แก่คนทั่วไป เช่น การจัดประชุมหรือสัมมนาที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจะมีประโยชน์มาก รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 26.2 เห็นว่ามีประโยชน์ค่อนข้างมาก และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 2.0 ที่เห็นว่ามีประโยชน์น้อย

ตารางที่ 94 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นเรื่อง การประกวดการเล่าคร่าวหรือแต่งคำประพันธ์ชนิดอื่นเป็นเหมือนการได้กลอนสดหรือแบบที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบ โดยไม่มีการเตรียมตัวมาก่อน เป็นสิ่งที่น่าส่งเสริมหรือสนับสนุนให้จัดขึ้นเพียงใด

ระดับของการส่งเสริมสนับสนุน	จำนวน	ร้อยละ
1	21	14.0
2	27	18.0
3	23	15.3
4	36	24.0
5	43	28.7
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 94 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 28.7 มีความคิดเห็นว่าการประกวดการเล่าคร่าวหรือแต่งคำประพันธ์ชนิดอื่นเป็นเหมือนการได้กลอนสดหรือแบบที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบ โดยไม่มีการเตรียมตัวมาก่อนเป็นสิ่งที่น่าส่งเสริมหรือสนับสนุนให้จัดมาก รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.0 เห็นว่าน่าส่งเสริมหรือสนับสนุนให้จัดค่อนข้างมาก และมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 14.0 เห็นว่าน่าส่งเสริมหรือสนับสนุนให้จัดในระดับน้อย

ตารางที่ 95 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นเรื่องการให้รางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดควรให้มากน้อยเพียงใด

ระดับของการให้รางวัล	จำนวน	ร้อยละ
1	1	0.7
2	3	2.0
3	25	16.7
4	49	32.6
5	72	48.0
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

จากตารางที่ 95 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 48.0 เห็นว่า การให้รางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดควรให้มาก รองลงมาคือ ร้อยละ 32.6 เห็นว่าควรให้รางวัลค่อนข้างมาก และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 0.7 เท่านั้นที่เห็นว่าควรให้รางวัลน้อย

ตารางที่ 96 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่า คนมีโอกาสสัมผัสกับกวีนิพนธ์ล้านนาในสมัยปัจจุบัน โดยการฟังหรืออ่านเพียงใด

ระดับของโอกาส	จำนวน	ร้อยละ
1	73	48.7
2	25	16.7
3	35	23.3
4	11	7.3
5	9	4.0
รวม	153	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 96 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 48.7 มีความเห็นว่าคนมีโอกาสน้อยในการสัมผัสกับกวีนิพนธ์ล้านนาในสมัยปัจจุบันโดยการฟังหรืออ่าน รองลงมาคือ ร้อยละ 23.3 เห็นว่าคนมีโอกาสในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ

4.0 เห็นว่าคนมีโอกาสมากในการสัมผัสกับกวีนิพนธ์ล้านนาในสมัยปัจจุบันโดยการฟังหรือการอ่าน

ตารางที่ 97 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่ามีความภาคภูมิใจในศิลปประเพณีซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของล้านนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความไพเราะของคำประพันธ์เพียงใด

ระดับความภาคภูมิใจ	จำนวน	ร้อยละ
1	2	1.3
2	6	4.0
3	22	14.7
4	35	23.3
5	85	56.7
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

จากตารางที่ 97 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 56.7 มีความภาคภูมิใจมากในศิลปประเพณีซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของล้านนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความไพเราะของคำประพันธ์ รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.3 มีความภาคภูมิใจค่อนข้างมาก และมีเพียงร้อยละ 1.3 ที่มีความภาคภูมิใจน้อย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะมีการอนุรักษ์กวีนินธ์ล้านนาในสมัยปัจจุบัน เพราะเหตุใด

กลุ่มตัวอย่างทุกคนเห็นด้วยที่จะมีการอนุรักษ์กวีนินธ์ล้านนาในสมัยปัจจุบัน โดยให้เหตุผลคล้ายคลึงกันซึ่งสรุปได้ดังนี้

 - เป็นวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตกาล
 - เป็นการส่งเสริมให้ตระหนักถึงคุณค่าและความอสังการของกวีนินธ์นั้น ๆ
 - ปัจจุบันกวีนินธ์ของล้านนาได้สูญหายไปมาก การอนุรักษ์ไว้จะเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเป็นการจรรโลงใจผู้ที่ศึกษาหรืออ่านอีกด้วย
 - ถือเป็นมรดกตกทอดให้แก่ลูกหลานชาวล้านนา ต้องการให้รุ่นลูกหลานได้รู้จักกวีนินธ์ล้านนา
 - ถ้าเราไม่อนุรักษ์ไว้ ชนรุ่นหลังก็จะไม่รู้จักว่ากวีนินธ์ล้านนาเป็นอย่างไร มีรูปแบบอย่างไรและมีความไพเราะเพียงใด
 - จะเป็นสะพานเชื่อมทางความคิดระหว่างคนปัจจุบันกับอดีต และเป็นการช่วยให้คุณลักษณะที่ดีของอดีตหล่อหลอมเกลาคคนปัจจุบัน
 - เป็นสื่อแสดงถึงอารยะและสามารถสะท้อนสภาพสังคม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของคนในสมัยนั้น ๆ ตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้าน ประวัติศาสตร์ ฯลฯ
 - ปัจจุบันนี้เด็กสมัยใหม่ไม่ค่อยมีคนรู้จักกวีนินธ์ล้านนา
 - การศึกษาและอนุรักษ์กวีนินธ์เหมือนกับการรักษาคุณค่าทางสังคม นอกจากนี้กวีนินธ์ยังสอดแทรกคตินิยมที่สามารถใช้ควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมได้ด้วย
 - แสดงถึงส่วนลึกของชีวิตจิตใจของคนล้านนาและแสดงให้เห็นว่าคนล้านนาเป็นคนที่มีความเจริญในด้านกวีนินธ์
 - ควรอนุรักษ์โครงสร้าง ลักษณะสำพันธ์แต่เนื้อหาควรเปลี่ยนให้เหมาะสมกับกาลสมัย
 - ในปัจจุบัน ลูกหลานของชาวล้านนาไม่เคยเรียนรู้หรือรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีของล้านนาเลย เพราะในตำราเรียนจะเป็นเรื่องของภาคกลางหรือของสากลเสียเป็นส่วนมาก ดังนั้นเราควรจะมีการอนุรักษ์

กวีนิพนธ์ล้านนาเอาไว้

- กวีนิพนธ์ล้านนาค้นพบเป็นศิลปะอันมีค่าและเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีความสามารถด้านนี้จะได้สร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่เลื่องลือต่อไป
- นอกจากจะเป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรมอันดั้งเดิมแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่สำนึกในคุณค่าของบรรพบุรุษที่สร้างบ้านเมือง รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างสำนึกอันละเอียดอ่อนให้กับคนรุ่นใหม่
- นับวันกวีนิพนธ์ล้านนาก็จะสูญหายไป หรือมีผู้สนใจน้อยลงทุกที แม้แต่ผู้สูงอายุก็ได้รับฟังหรืออ่านน้อยเต็มที่ แม้แต่เวลาฟังก็ต้องใช้ความตั้งใจอย่างมากเพื่อให้เข้าใจถ้อยคำ
- ความไพเราะของท่วงทำนอง ลีลาของคำประพันธ์ รวมทั้งเนื้อหาอันเกิดจากสติปัญญา ประสบการณ์ของบรรพบุรุษนั้นจะสามารถกล่อมเกลาจิตใจของคนโดยเฉพาะเยาวชนให้มีคุณภาพมากขึ้น
- ในปัจจุบันกวีนิพนธ์ล้านนาอยู่ในภาวะที่ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังทั้งในระบบทางตรงและทางอ้อม
- กวีนิพนธ์เป็นสื่อที่ใช้สื่อสารไปยังกลุ่มชนล้านนาได้ดี
- เยาวชนรุ่นหลังจะได้รับความรู้และเกิดจิตสำนึกในการรักท้องถิ่น รักษา- ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดั้งเดิมของล้านนา เกิดความรักในวรรณกรรมท้องถิ่น
- กวีนิพนธ์ล้านนาคือ ภูมิปัญญาในอดีต เป็นรากเหง้าของวัฒนธรรมล้านนาที่ควรได้รับการสืบทอด
- ปัจจุบันกวีนิพนธ์ล้านนาถูกวัฒนธรรมของต่างถิ่นคุกคามและกลืนกินจนเกือบจะสูญสิ้นไปแล้ว
- ผู้รู้เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนาเหลือน้อยคนเต็มที่

2. ถ้าท่านเห็นด้วยว่าควรมีการอนุรักษ์กวีนิพนธ์ล้านนาในสมัยปัจจุบัน ท่านคิดว่าจะมีแนวทาง

ใดที่จะส่งเสริมให้มีการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนา

กลุ่มตัวอย่าง ใต้เสนอแนวทางที่จะส่งเสริมให้มีการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนาดังนี้

- จัดประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ตามสื่อมวลชนให้บ่อยครั้งที่สุด และตั้งรางวัลอย่างงาม

- จัดประกวดในโอกาสต่าง ๆ หรือวันสำคัญ จัดประกวดตั้งแต่ระดับโรงเรียนจนถึงระดับประชาชน
- นำกวินิพนธ์ล้านนาไปประกวด เข้ากับคนตรีสมัยใหม่
- นักวิชาการควรเสนอผลงานด้านกวินิพนธ์เป็นตัวนำร่องก่อน
- ส่งเสริมบุคลากรท้องถิ่นให้มีรายได้จากการแต่งกวินิพนธ์
- นำผลงานของกวินิพนธ์ที่ขึ้นบ้านมาตีพิมพ์แล้วจำหน่ายหรือแจกอย่างกว้างขวาง
- ควรขอคณาจารย์วิชาการแต่งกวินิพนธ์ล้านนาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตลอดจนระดับอุดมศึกษาในบางสาขาวิชา โดยทำอย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริมให้พูดคำเมือง ตอนคำเมือง ไปจนถึงกวินิพนธ์
- สถาบันการศึกษาควรเล็งเห็นความสำคัญของกวินิพนธ์ล้านนา นอกจากจะมีการเรียนการสอนในเรื่องนี้แล้ว ก็ควรส่งเสริมสนับสนุนอนุรักษ์ เผยแพร่ ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับกาลสมัยและทำอย่างจริงจัง
- ชี้แนะนักเรียนนักศึกษาให้รู้จักกวินิพนธ์ล้านนาตามแต่โอกาส
- หน่วยงานของเอกชนควรมีส่วนเผยแพร่และอนุรักษ์กวินิพนธ์ล้านนาด้วย
- สถานีวิทยุกระจายเสียง หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ควรสนใจส่งเสริม จัดประกวดกวินิพนธ์ล้านนาอาจจะเป็นคำขวัญของสถาบัน ชมรม ฯลฯ การจัดทำส.ค.ส. และวาระต่าง ๆ ที่จะเป็นการสื่อสารกัน การทำปฏิทิน การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ ควรแทรกกวินิพนธ์ล้านนาเข้าไปประกอบก็จะช่วยให้เกิดคุณค่า
- จัดตั้งสมาคมเกี่ยวกับวรรณกรรมล้านนาหรือล้านนาคืออย่างเป็นทางการและดำเนินการอย่างเป็นระบบ
- จัดตั้งชมรมเผยแพร่และขยายความต้องการ ไปสู่ชนบท
- ควรประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ เข้าร่วมในชมรมกวินิพนธ์ล้านนาให้มาก
- ให้ความรู้เฉพาะด้านแก่คนที่จะเผยแพร่ได้ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ครู อาจารย์ พระนักบวช แต่ละศาสนา
- จัดอบรมสัมมนาในกลุ่มผู้สนใจ
- จัดการสาธิต แนะนำ ให้ความรู้ด้านกวินิพนธ์ในเทศกาลต่าง ๆ
- ส่งเสริมกลุ่มกวินิพนธ์ที่มีอยู่แล้วให้สามารถแสดงออกได้และยกย่องกวินิพนธ์ที่ขึ้นบ้านให้เป็นที่ยอมรับ มีการรวบรวมประวัติของกวินิพนธ์บ้านและพิมพ์เผยแพร่ให้คนทั่วไปได้ทราบ

- อาจจัดในรูปแบบวีดิทัศน์ล้านนาสัญจรไปตามแหล่งสถานศึกษาต่าง ๆ ในล้านนา เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษามีโอกาสสัมผัสกับวิถีพื้นบ้านล้านนาอย่างใกล้ชิด
- มีหัวหน้ารวบรวมวิถีพื้นบ้านทั่วล้านนา ให้วิถีพื้นบ้านมาพบปะกันและขอความร่วมมือในการช่วยถ่ายทอดความรู้ด้านวิถีวัฒนธรรมแก่เยาวชนหรือคนทั่วไป
- มีทุนทรัพย์สนับสนุนให้เป็นทางการ เพื่อเป็นกำลังใจ
- จัดการแสดงเรื่องราวของชาวพื้นบ้านด้วยการร่ายรำและร้องประกอบโดยใช้ลักษณะคำประพันธ์ของล้านนา
- จัดได้คำประพันธ์ของล้านนาเป็นเหมือนได้อกลอนสด
- คิดต่อประสานงานกับพระผู้ใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ซึ่งในเชียงใหม่และอำเภอรอบนอกมีมากพอสมควร ขอบรรจุวิชาเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรมล้านนาในหลักสูตรและเชิญวิทยากรผู้มีความรู้มาสอน เหมือนกับการอนุรักษ์อักษรล้านนา หรือตัวเมืองที่หลายแห่งทำอยู่
- การส่งเสริมให้มีการแต่งวิถีวัฒนธรรมล้านนาสามารถทำได้ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย ในวัด พระ เณร ชิกกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มหนุ่มสาว สมาคม สโมสร หน่วยงานของราชการและเอกชน ฯลฯ
- ควรจัดให้มีการประกวดจ้อย ขอ ทำนองเดียวกับการประกวดเพลงไทยสากล มีการตั้งรางวัลสูง ยกย่องผู้ชนะเลิศ อาจมีเทคโนโลยีมาเกี่ยวข้องเช่นเดียวกับ MUSIC VIDEO, KARAOKE มีดนตรีและเนื้อเรื่องประกอบให้คนร้องตามได้
- จัดทำคู่มือลักษณะคำประพันธ์แต่ละชนิด แผนผังบังคับ วิธีการแต่ง เทคนิค และตัวอย่าง แล้วจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม แจกหรือขายในราคาถูก
- จัดทำวารสารให้ความรู้เกี่ยวกับแวดวงของวิถีล้านนา ข่าวคราวหรือประกาศเรื่องการจัดประกวด คำประพันธ์ล้านนา
- หน่วยงานต่าง ๆ ควรส่งเสริมให้การสนับสนุนด้านการพิมพ์ให้มีรูปเล่มและปกสวยงามน่าสัมผัส
- ในกลุ่มชาวบ้าน ควรเริ่มจากการส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน และส่งเสริมให้มีการประยุกต์วิถีวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางสังคมปัจจุบัน
- พยายามให้วัดเป็นศูนย์กลางในการใช้และเผยแพร่วิถีวัฒนธรรม
- นำข้อความหรือเนื้อหาบางตอนในวรรณกรรมล้านนาที่เห็นว่าไพเราะ มีความสำคัญ มีสาระมาศึกษา ตั้งเป็นหัวข้อแล้วให้มีการประกวดการแต่งวิถีวัฒนธรรมใน

แนวแสดงความคิด ทักษะในเชิงเปรียบเทียบ

- จัดประกวดหรือสาธิตหรือจัดการแสดงเมื่อมีกิจกรรมของจังหวัดหรือหมู่บ้าน
- เพิ่มสื่อทางวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ให้มากขึ้น เพราะถ้าได้ยิน ได้ฟัง ได้เรียนรู้ ได้อ่าน ได้รู้ความสนใจแต่ต้น ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจซึมซาบและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ เพราะถ้าไม่เคยได้ยิน ไม่เคยรับฟัง ไม่เคยได้อ่านก็จะไม่เข้าใจ ซึ่งคนรุ่นปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นเช่นนี้
- สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจและความสามารถต่างกวีนิพนธ์ล้านนาชนิดใดก็ได้ ส่งให้ชมรมหรือกลุ่มอนุรักษ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสาธารณชนและหน่วยงานราชการ เพื่อพิจารณาตัดสินความถูกต้อง ดีเด่น มีการมอบเกียรติบัตรและประกาศให้สื่อมวลชนได้รับทราบโดยทั่วกัน
- สนับสนุนบุคคลที่มีความรู้ ความสนใจด้านการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนาให้มีงานเพิ่มขึ้นและเสนอผลงานนั้น ๆ ออกสู่สายตาของคนทั่วไป
- ควรจัดให้มีการขอสำหรับเด็กให้ได้รับฟัง รวมทั้งให้มีดนตรีพื้นเมืองให้เด็กฟังทุกวัน และใช้เพลงพื้นเมืองกล่อมเด็กเล็กก็อาจช่วยให้เด็กได้ซึมซับกวีนิพนธ์ล้านนามากขึ้น
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มศิลปินล้านนา
- กำหนดทิศทางนโยบายระดับชาติกันใหม่
- ควรตั้งกระทรวงวัฒนธรรม
- ปลุกความนิยมให้เกิดขึ้นในมหาชน
- ปลุกฝังความเป็น "คนล้านนา"
- สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องศึกษา ค้นคว้าวิจัยงานด้านกวีนิพนธ์ล้านนาแล้วไปออกเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- จัดทำหอสมุดหรือห้องสมุดให้มีมุมหนึ่งหรือห้องหนึ่งมีเรื่องเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา
- บรรพบุรุษที่มีความรู้ความสามารถด้านกวีนิพนธ์ล้านนากล่าวทอดความรู้แก่บุตรหลานของตน

8. ท่านคิดว่าแนวโน้มของกวีนิพนธ์ด้านนาในอนาคตจะเป็นเช่นไร

กลุ่มตัวอย่าง ได้แสดงความคิดเห็นซึ่งสรุปได้ดังนี้

ก. ความคิดเห็นว่าแนวโน้มของกวีนิพนธ์ด้านนาในอนาคตจะเป็นไปในทางบวก

- กวีนิพนธ์ด้านนาจะเป็นที่นิยมมากขึ้น สาเหตุอาจเป็นเพราะในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่เริ่มหันมาสนใจ วัฒนธรรม ประเพณี การละเล่น ตลอดจนกวีนิพนธ์ซึ่งเป็นของท้องถิ่นมากขึ้น
- คงจะดีกว่าปัจจุบัน หากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านนี้ อาทิ ศิลปิน ครู อาจารย์ หน่วยงานของรัฐและเอกชนร่วมมือร่วมใจกันส่งเสริมสนับสนุน และอนุรักษ์อย่างจริงจังตลอดไป
- น่าจะมีแนวโน้มเฟื่องฟูขึ้น เพราะกระแสผลักดันของปัญญาชนท้องถิ่น เพิ่มพลังแรงขึ้น ประกอบกับการสนองรับนโยบายการท่องเที่ยวจึงมีการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม
- เมื่อหน่วยงานหรือบุคคลมีการจัดรายการเช่น คร่ำวชอ คร่ำว้าตามสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์และมีการฟังกบ่อยครั้งแล้ว ประชาชนและเยาวชนทั้งหลายก็จะเกิดมโนสำนึกว่าเราชาวสาธิตยังมีของดีซึ่งเป็นเอกลักษณ์อยู่ อาจเกิดความภาคภูมิใจและ นำไปสู่การอนุรักษ์ต่อไป
- ถ้าหากมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะกับเยาวชนรุ่นใหม่มีการกระตุ้น ช่วยกันส่งเสริมทั้งภาครัฐและเอกชน มีการปรับปรุงพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้มีรูปแบบที่น่าสนใจ แนวโน้มในอนาคตก็จะสดใส โอกาสที่จะรวมกันเป็นกลุ่มเป็นคณะก็จะมีมากขึ้น
- หากมีการปรับปรุงให้ทันสมัย อาจทำให้กวีนิพนธ์ด้านนาฟื้นฟูขึ้นมาอยู่ในความนิยมของคนด้านนาได้อีก ท่านเองเคียวกับเพลงลูกทุ่ง ยกตัวอย่างเช่น ยุคของพุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่คนทุกชั้นทุกวัยนิยมชมชอบเพลงลูกทุ่งมาก
- แนวโน้มของกวีนิพนธ์ด้านนาในอนาคตจะคงเส้นคงวาก็ด้วยแรงสนับสนุนและเห็นด้วยของทางราชการ จากแรงใจของนักเรียนนักศึกษา และศิลปิน ค้นคว้างของอนุชนรุ่นหลัง ดังเช่นภาคอีสาน และภาคใต้ที่ไม่ละเลยประเพณีและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของตน ต่างก็มีความภาคภูมิใจในสัญลักษณ์ประจำถิ่นของตนเอง ถ้าชาวสาธิตมีจิตสำนึกเช่นเดียวกันนี้ ก็จะเป็นการดีไม่น้อย

- แนวโน้มในอนาคตคงจะรุ่งโรจน์ หากได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากทั้งทางรัฐและเอกชน เพราะปัจจุบันยังพอมีผู้สนใจเรื่องนี้อยู่แต่ขาดการเสริมแรง
- ถ้ามีการเผยแพร่อย่างจริงจังก็น่าจะดีขึ้น
- แนวโน้มของกวีนิพนธ์ล้านนาในอนาคตจะเป็นเช่นไรนั้น อยู่ที่การรณรงค์ส่งเสริมให้เยาวชนสนใจ เห็นคุณค่า หลักสูตรในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ควรให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาและต้องทำอย่างต่อเนื่องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนให้กวีนิพนธ์ล้านนากลับมารับใช้สังคมอีก เช่น งานแต่งงาน ควรมีการเรียกขวัญบ่าวสาวแบบโบราณ มีพิธีผูกข้อมือ มีการละเล่นโบราณประกอบ เช่น การชอ การจ้อย ฯลฯ ก็จะช่วยให้ศิลปวัฒนธรรมล้านนายังคงอยู่สืบไป

ข. ความคิดเห็นว่าแนวโน้มของกวีนิพนธ์ล้านนาในอนาคตจะเป็นไปในทางลบ

- จะขาดความสนใจ เอาใจใส่จากผู้คน ทั้งนี้เพราะเยาวชนของชาติสมัยปัจจุบันไม่ให้ความสนใจ
- กวีนิพนธ์ของล้านนาจะค่อย ๆ สูญหายไป เพราะโรงเรียนก็ไม่มีสอน เยาวชนสมัยใหม่คงรับการถ่ายทอดความรู้เรื่องนี้จากบรรพบุรุษ การแต่งกวีนิพนธ์ล้านนามิใช่จะแต่งได้โดยง่าย ต้องอาศัยประสบการณ์และมีพื้นฐานมาก่อน
- ค่าประพันธ์ของล้านนาบางประเภทเช่น กาพย์ ร่าย โคลง (กะโลง, คะโลง, ครรโลง, กั่นโลง) จะไม่ค่อยมีคนแต่งหรือรู้จัก และจะสูญหายไปจากความทรงจำ จะเหลือแต่คร่าว จ้อย และชอ เท่านั้นที่คนพอจะรู้จักและแต่งได้
- คงดับสลายลงเรื่อย ๆ และตายสนิท
- ถ้าหากเป็นอยู่อย่างปัจจุบันนี้ ในอนาคตคงจะมีวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา มีบทบาทมากกว่าและกวีนิพนธ์ล้านนาก็จะสูญหายไป

- หากเข้าใจธรรมชาติของคนยุคปัจจุบัน ก็คงต้องยอมรับความจริงที่ว่า "กวีนิพนธ์ล้านนา" ไม่อยู่ในความสนใจเพราะขาดการอ่านและการแต่งกอปกับคนส่วนมากไม่มีเวลาเพียงพอ
- ถ้าไม่ช่วยกันส่งเสริมและสนับสนุนให้คงอยู่ก็จะลดความสำคัญลง จะมีแต่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเท่านั้นที่ยังคงสนใจศึกษา ซึ่งเป็นคนกลุ่มเล็ก ๆ คงไม่อาจทำให้กวีนิพนธ์ล้านนาเฟื่องฟูได้
- กวีนิพนธ์ล้านนาอาจจะสูญหายไป เพราะไม่มีผู้สืบทอด ถึงแม้จะมีคนก็ไม่มีการรู้จัก ไม่มีคนนิยมชมชอบ มองไม่เห็นคุณค่า
- จะเป็นเพียงวัฒนธรรมที่เป็นเครื่องเล่นของหมูนักวิชาการที่ไม่เข้าถึงวัฒนธรรมอย่างจริงจัง
- มีแนวโน้มว่าจะสูญหาย จะถูกมองว่าเป็นของเก่าควรเก็บหรือเก่าควรทิ้ง เพราะคนปัจจุบันที่เข้าใจถึงคุณค่าหาได้ยาก การศึกษากวีนิพนธ์ล้านนาคงมีอยู่แต่ในระดับการศึกษาขั้นสูง เช่น ระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโท ซึ่งกลุ่มคนระดับนี้เพียงแต่หยิบชิ้นใดส่วนหนึ่งขึ้นมาชื่นชม มิได้เป็นกลุ่มผู้ใช้และสัมผัสโดยตรง
- ความสนใจจะน้อยลง เพราะวัฒนธรรมของภาคกลางเข้ามาสู่ภาคเหนือมากมายอย่างรวดเร็ว
นอกจากวัฒนธรรมของภาคกลางแล้ว ยังรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาอีกด้วย
- ในอนาคตหากไม่ได้รับการอนุรักษ์และส่งเสริม มีความเป็นไปได้ที่จะสูญหาย หมดไป ตามลักษณะ "สังขธรรม" คือเริ่มต้น เปลี่ยนแปลง และดับไป จะเหลือแต่ความทรงจำอันน่าเสียดายเท่านั้น แม้หลายคนจะมีความเห็นว่าเป็นระบบ "สังสารวัฏ" คือการหมุนเวียนไปแล้วก็กลับมาอีกตาม แต่ก็มีความเป็นไปได้น้อย
- เหมือนกับของเก่าทั้งหลายที่ถูกลืม เพราะเรา "เท่อ" ของใหม่
- หากมีการส่งเสริมก็อาจจะมียุคทองมากขึ้น แต่หากเป็นอยู่อย่างปัจจุบัน ก็คงเป็นไปได้เพียงการอนุรักษ์ให้เป็นที่รู้จักในวงแคบเท่านั้น
- ถ้าไม่รีบเร่งอนุรักษ์ คาดว่าจะสูญหายไปในช่วงเวลาไม่เกิน 50 ปีข้างหน้า
- ถ้ามองเป็นภาพโอบของคร่อม (HOLISTIC) ว่ามันเกี่ยวพันไปถึงรูปการณัจิตต้านึกของคนทั้งสังคมที่เปลี่ยนไป วรรณกรรมเองก็ตกอยู่ภายใต้

กฎเกณฑ์ของชีวิตและสังคมที่เป็น “อนิจจัง” มีเกิดมีดับ เมื่อวรรณกรรม หรือกวีนิพนธ์เกิดขึ้นมาเพื่อรับใช้ยุคสมัยนั้น ๆ แล้วก็อาจจะดับไป โดยไม่ต้องหวังว่าจะกลับคืนมาเพื่อฟูเหมือนแต่ก่อน

อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต่างก็มีความคิดเห็นตรงกันว่าถ้าหากกวีนิพนธ์ล้านนาได้รับการฟื้นฟู ส่งเสริม สนับสนุน จากภาครัฐและเอกชนในแนวทางที่ได้เสนอในข้อ 2 แนวโน้มของกวีนิพนธ์ล้านนาในอนาคตก็จะต้องดีขึ้นอย่างแน่นอนและตรงกันข้าม หากเราไม่เร่งรีบฟื้นฟู ส่งเสริม หรืออนุรักษ์ กวีนิพนธ์ล้านนา ก็จะสูญหายไปจากสังคมล้านนา เหลืออยู่แต่ในความทรงจำของคนส่วนน้อยและบันทึกอยู่ในตำราเท่านั้น

4. การจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรวมบุคคลที่สนใจในการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนา ท่านคิดว่ามีประโยชน์หรือไม่ เพราะเหตุใด

กลุ่มตัวอย่างทุกคนเห็นว่าการจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรวมบุคคลที่สนใจในการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนามีประโยชน์ โดยให้เหตุผลโดยสรุปดังนี้

- จะได้รวมกลุ่มผู้ที่สนใจในการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนาจะได้แสดงออก และคิดต่อประสานงานกันอย่างรวดเร็วหรือขอความรู้ ความร่วมมือในการสรรหา ผู้ที่มีฝีมือ มีความสามารถเฉพาะด้าน ทางชมรมก็จะสามารถแนะนำให้ได้
- จะได้รวมกลุ่มคนที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน ทำให้ทิศทางในอนาคตเป็นไปในแนวเดียวกันและเป็นการฟื้นฟูกวีล้านนา
- ทำให้ผู้ที่อยากรู้และสนใจได้มีโอกาสนพปะกับผู้ที่มีความรู้และได้ร่ำเรียน การแต่งกวีนิพนธ์ล้านนาเพื่อสืบทอดความรู้นั้นต่อไป
- ปัจจุบันชมรมฟื้นฟูกวีล้านนาไทยได้ตั้งขึ้นมาหลายปีแล้วแต่กิจกรรมยังมีน้อย หากกระตุ้นให้จัดประกวดและแสดงผลงานในวาระอันควรก็จะช่วยกระตุ้นความสนใจได้
- การจัดตั้งชมรมเป็นพื้นฐาน ในการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่ต้องมีแนวร่วมมาจากชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิ
- ได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น ตลอดจนได้ช่วยกันหาแนวทางการสืบทอด

หรือเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา รวมทั้งผลงานของชมรม

- คนกลุ่มนี้จะมีบทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการแต่งกวีนิพนธ์ให้แพร่หลายได้ และมีบทบาทในการอนุรักษ์กวีนิพนธ์ล้านนา รวมทั้งรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นหลักฐานต่อไป
- เป็นการรวมพลัง ข้อมมีกำลังอำนาจในการต่อรองและมีความสามารถมากกว่าต่างคนต่างทำ
- จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งถ้าขยายวงไปสู่กลุ่มอื่นด้วย มีข้อเสนอหรือมีกิจกรรมอยู่ในวงแคบ ไม่โฆษณา ประชาสัมพันธ์
- การรวมกันเป็นชมรมหรือกลุ่ม การพูดหรือกระทำใด ๆ มักจะเป็นไปในแนวเดียวกัน มีหลักเกณฑ์ มีทฤษฎี แม้จะมีความคิดเห็นอาจจะไม่ตรงกันบ้างแต่ก็เป็นไปในเชิงสร้างสรรค์
- เป็นการสนับสนุนให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าและเกิดความประทับใจ
- เป็นกำลังใจแก่กวีพื้นบ้านหรือผู้ที่สนใจ
- จะได้ผลิตกวีพื้นบ้านใหม่ ๆ ขึ้นมา
- มีโอกาสเผยแพร่วัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ด้านวรรณกรรม แต่อย่าให้ตี ตวรประสานกับศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัดด้วย
- มีประโยชน์ยิ่งในการสืบทอด สะสมและสร้างสรรค์
- เป็นสิ่งที่ดี เพราะช่วยให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นตระหนักในความสำคัญ ความมีคุณค่าของตนเองและกวีนิพนธ์ล้านนาซึ่งเป็นวัฒนธรรมล้ำค่า ทำให้ไม่ทอดทิ้งสิ่งดี ๆ แต่กลับจะช่วยกันอนุรักษ์และมีพลังในการที่จะส่งเสริมการสืบทอดสู่เยาวชนต่อไป
- ทำให้คนในท้องถิ่นได้สำนึกในคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของตน
- การมีชมรมหรือกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ทราบว่าสมาชิกหรือผู้ที่แต่งคำประพันธ์ล้านนามีอย่างน้อยเพียงใด
- เป็นการจุดประกายให้คนรู้จักกวีนิพนธ์ล้านนามากขึ้น
- เป็นทางสร้างสรรค์งานด้านกวีนิพนธ์ล้านนาและระดมสมองคิดหาแนวทางการอนุรักษ์ ส่งเสริมการแต่งให้แพร่หลายยิ่งขึ้น วงการกวีนิพนธ์จะได้ศึกษามีชีวิตชีวาขึ้นมาอีก แต่สมาชิกของชมรมจะต้องมีคุณภาพ กระตือรือร้นในการทำงานด้วย ซึ่งก็มีปัจจัยหลายอย่างที่จะทำได้เช่นนั้น

5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนจัดให้มีการประกวดการแต่งคร่าว (คำว) หรือคำประพันธ์ด้านนาชนิดอื่น เนื่องในโอกาสต่าง ๆ

กลุ่มตัวอย่างทุกคนเห็นดีที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนจัดให้มีการประกวดการแต่งคร่าว (คำว) หรือคำประพันธ์ด้านนาชนิดอื่น เนื่องในโอกาสต่าง ๆ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- เป็นการดีมากและจะดียิ่งกว่านี้ ถ้าหน่วยงานของรัฐและเอกชนจัดให้มีการประกวดบ่อยครั้ง เป็นการปลูกและเรียกร้องให้ผู้มีความรู้และมีใจรักได้แสดงความรู้ความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ด้านนาให้ปรากฏแก่สายตาสาธารณชน
- ดี แต่เมื่อผลการประกวดออกมาแล้วควรมีการเผยแพร่ให้กว้างขวางทางสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ
- เห็นด้วย หน่วยงานต่างๆ ควรจะช่วยกันส่งเสริมศิลปะแขนงนี้ให้อยู่คู่ล้านนาตลอดไป
- เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีควรส่งเสริม เพราะจะมีผลในด้านกำลังใจของบุคคลหรือกลุ่มที่นิยมชมชอบในกวีนิพนธ์ล้านนาและเป็นการส่งเสริม รวมทั้งปลูกฝังให้ชาวล้านนาค้นหาสนใจที่จะศึกษา ค้นคว้า หรือเล็งเห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านี้
- เห็นด้วยอย่างมาก เพราะจะทำให้ชาวล้านนามีความรู้ ความเข้าใจกวีนิพนธ์ล้านนามากขึ้นและได้รู้ซึ่งถึงวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของล้านนาอันจะนำมาสู่ความภาคภูมิใจ
- เห็นด้วย เพราะอย่างน้อยที่สุดก็ทำให้กวีนิพนธ์ล้านนาไม่สูญหายไป
- เป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้คนตื่นตัว เป็นการกระตุ้นให้สนใจคำประพันธ์ของล้านนา ซึ่งเป็นการอนุรักษ์อีกด้านหนึ่งด้วย
- ดี หากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจะแทรกกิจกรรมนี้ในปฏิทินการทำงานในรอบปีของตน
- เห็นดีด้วย เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม
- เห็นด้วย เพราะเป็นทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริม เผยแพร่และสร้างความนิยมแก่คนรุ่นใหม่ และเป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรมของท้องถิ่น ทำให้รู้คุณค่าของภาษา

- ควรเพิ่มเงินรางวัลและเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าที่ -
ทำกันอยู่ในปัจจุบัน
- ดี เพราะในบางครั้งหน่วยงานของรัฐอาจจะมีกิจกรรมที่จะอนุรักษ์การแต่ง -
คำประพันธ์ล้านนาที่ค่อนข้างน้อย ถ้าหน่วยงานเอกชนเข้ามาเสริมในเรื่องนี้ก็จะทำ
ให้ดียิ่งขึ้น
- เห็นด้วยที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเข้ามามีบทบาทในด้านนี้เพราะจะเป็นพลัง
ผลักดันสำคัญที่จะทำให้การอนุรักษ์ประสบความสำเร็จ งานการอนุรักษ์จะ
ประสบผลเพียงไร ไม่เพียงแต่ “พลังใจ” เท่านั้นที่สำคัญ ยังต้องมี “พลัง
ทุนทรัพย์” เป็นส่วนสนับสนุนด้วย
- ดี เพราะถ้าคนกลุ่มนี้ไม่ทำ ก็ไม่มีใครทำ งานทุกอย่างที่จัดขึ้นและมีการประกวด
คำประพันธ์ ควรกำหนดให้เนื้อหานั้นมีเรื่องราวเก่า ๆ และเรื่องราวใหม่ ๆ
ผสมกันให้เหมาะสมตามกาลเทศะ
- เป็นเรื่องที่ดีและควรจะสนับสนุนให้มีการทำแบบต่อเนื่อง
- ดี ควรจัด แต่บางหน่วยงานเคยจัดประกวดแล้ว ไม่ประสบผลสำเร็จ มีคนส่งเข้า
ประกวดน้อย บางคนจะเอาของเก่ามาปรับปรุงบางคำหรือข้อความ
- ดีมาก เป็นการกระตุ้นเยาวชนให้เห็นความสำคัญ ให้เห็นวัฒนธรรมของเรา ไม่ใช่
แต่จะหลงวัฒนธรรมอื่นจนไม่รู้จักตนเอง
- เห็นดีด้วยและขอสนับสนุน เพราะทำให้เราได้ทราบว่าใครบ้างที่มีความสามารถ
ในการแต่งคำประพันธ์ล้านนา ซึ่งจะเป็นการรวมกลุ่มคนเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น

8. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดชาวต่างชาติไม่สนใจวินัยของล้านนาเท่าที่ควร

กลุ่มตัวอย่าง ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ชาวต่างชาติไม่สนใจวินัยของล้านนาเท่าที่ควร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- เป็นเพราะขาดการศึกษาและส่งเสริมวินัยล้านนา เนื่องจากนโยบายรวมชาติ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อเวลาผ่านไปไม่มีองค์กรที่เข้มแข็งช่วยกันฟื้นฟูจึงทำให้ความสนใจอยู่ในวงจำกัด หากเราได้ให้ความรู้แก่เยาวชน โอกาสต่อไปก็น่าจะมีผู้สนใจมากขึ้น การทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็เป็นส่วนกระตุ้นทางหนึ่ง
- การที่ชาวต่างชาติไม่สนใจวินัยล้านนาเท่าที่ควรนั้น เพราะคนรุ่นหลังทำตัวสมัยใหม่เกินไป มักทำตามแบบคนกรุงเทพฯ รับเอาศิลปวัฒนธรรมของที่อื่นมาใช้ และซึมซับอย่างรวดเร็ว และอีกอย่างหนึ่งคนรุ่นก่อนก็ไม่ค่อยจะถ่ายทอดความรู้เรื่องเหล่านี้ให้แก่ลูกหลานอย่างจริงจัง และในสถานศึกษาก็มิได้บรรจุไว้ในหลักสูตรด้วย
- สื่อมวลชนให้ความสนใจส่วนกลางมากกว่าท้องถิ่น
- ขาดการเผยแพร่ การอธิบายและการแนะนำ
- ขาดการปลูกฝัง การเรียนรู้ของใกล้ตัว เช่น วรรณกรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น
- ความผิดพลาดของการวางแผนการศึกษาที่มาจากส่วนกลางมุ่งสู่ความเป็นเอกภาพของความเป็นไทย จนลืมพื้นฐานวัฒนธรรมของภาคต่าง ๆ
- ความหลากหลายของเทคโนโลยีแบบตะวันตกที่เข้ามาพร้อมกับการพัฒนาท้องถิ่นที่พัฒนาผิดเป้าหมาย
- โอกาสใช้น้อยและไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ทุกคนละเลยหันไปนิยมสิ่งใหม่กัน
- เพราะมีสิ่งบันเทิงอารมณ์อื่น ๆ มาแปรความสนใจ โดยเฉพาะโทรทัศน์ อีกประการหนึ่งคือไม่ได้มีการสืบทอดวินัยเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง
- ไม่ค่อยมีหน่วยงานใดให้ความสนใจและอนุรักษ์กวีล้านนาไว้อย่างจริงจัง
- เพราะวิถีชีวิตเปลี่ยนไปเป็นสังคมเมืองมากขึ้น
- วัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาโดยไม่มีการเลือกสรรและปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตนเอง ถูกหลานถูกปลูกฝังค่านิยมที่ผิด ๆ พ่อแม่ไม่สนับสนุนให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียน ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบควรคำนึงถึงคุณค่าแห่ง-

- วัฒนธรรมอันดีงามของตนเอง มีจะนั้นจะถูกกลืนกินไปตามหลักทฤษฎีโคมิโน
- คนมุ่งสนใจวัฒนธรรมใหม่และมุ่งคำนึงถึงเศรษฐกิจ วัตถุ เรื่องปากท้องมากกว่าความรู้สึก ไม่มีเวลาว่างเพื่อศิลปะ
 - คนส่วนใหญ่เบื่อของเก่า ชอบของใหม่
 - ขาดผู้นำ ผู้ริเริ่ม ขาดผู้รับผิดชอบในการปลูกจิตสำนึกให้เกิดความสนใจและเห็นคุณค่า
 - บริษัทใหญ่ ๆ จัดประกวดแต่สิ่งใหม่
 - เพราะไม่มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์
 - ผลงานแสดงเฉพาะผู้สนใจ ทำให้ผู้อื่นไม่ทราบความก้าวหน้าของผลงานเท่าที่ควร
 - เพราะกวีนิพนธ์ล้านนาเป็นวัฒนธรรมที่ใช้ความรู้สึกละเอียดอ่อนในการสัมผัส ไม่ใช่การบริโภคหรือสัมผัสที่ร้อนรุ่มรุนแรง แต่คนรุ่นใหม่รับวัฒนธรรมใหม่ที่รุนแรงร้อนรุ่ม จึงขัดกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวล้านนา
 - เนื่องจากคนที่รู้ เข้าใจ ซาบซึ้งกับคำเมือง คำล้านนาเริ่มจะหมดไป เมื่อฟังไม่รู้เรื่อง ก็จะไม่สามารถเข้าถึง “อรรถรส” ได้ จึงเห็นความจำเป็นว่า ควรพูดและเข้าใจภาษาล้านนาหรือคำเมืองให้ดีกว่าก่อนจะศึกษากวีนิพนธ์ล้านนา
 - เพราะถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมกรุงเทพฯ เข้าครอบงำจนรู้สึกว่าสิ่งที่ตนมีคือความไม่ถูกต้อง คือความด้าหลังและไม่ใช้สิ่งจำเป็นในชีวิตของตนต่อไป
 - ระบบการเมืองที่ผูกขาดอำนาจไว้ส่วนกลางทำลายและจำกัดอำนาจท้องถิ่น
 - กวีนิพนธ์ล้านนาเข้าใจยากเพราะไม่คุ้น ไม่เคยศึกษามาก่อน อีกประการกวีนิพนธ์ล้านนามีไม่มาก
 - อิทธิพลของนิยายและนวนิยายในปัจจุบันมีต่อคนรุ่นใหม่เพราะหาอ่านได้ง่าย เข้าใจง่าย และสนุกน่าสนใจมากกว่า
 - ชาวชนลึกลับว่าลำสมัย “เซย” และเป็นของ “ชาวบ้าน”
 - เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงในท้องถิ่นเป็นคนต่างถิ่น
 - ไม่มีการตั้งชมรมในถิ่นต่าง ๆ
 - เพราะค่านิยมทางวัตถุกำลังท่วมทับความคิดด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะป็นด้านศีลธรรม วัฒนธรรม แม้แต่คุณค่าของความเป็นคน
 - ผู้ที่แต่งกวีนิพนธ์ล้านนาได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เกษบวชเรียนมาแล้ว สึกออกมาเป็น

น้อย (สีกจากการเป็นเณร) เป็นหนาน (สีกจากการเป็นพระ) คนทั่วไปที่ไม่ได้
 บวชเรียนรู้เรื่องกวีนิพนธ์ล้านนาหรือฉันทลักษณ์คำประพันธ์น้อยมาก

- การงานเป็นอุปสรรค เพราะคนสมัยก่อนกับสมัยใหม่ต่างกัน สมัยก่อนคนมีเวลา
 ว่างมาก บางคนอยู่กับบ้านไม่ได้ทำงาน แต่ปัจจุบัน คนต้องทำงาน กลับจากที่
 ทำงานก็รู้สึกเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า จึงไม่มีอารมณ์ร่าให้แต่งคำประพันธ์
 - เพราะความคิดของเยาวชนในยุคที่ผ่านมามักถูกรอบคลุมด้วยอิทธิพลแห่ง“ภาคกลาง”
 จากโรงเรียน บางคนอายุที่จะมีชื่อว่าเป็นคนล้านนา สิ่งเหล่านี้มาลบล้างความรู้สึก
 หวงแหนและภาคภูมิใจในความเป็น “ล้านนา” นอกจากนี้สถาบันครอบครัวก็
 ขาดการกล่อมเกลாதงสังคมแก่ลูกหลานไปด้วย
 - ขาดการศึกษาค้นคว้าด้านกวีนิพนธ์ถึงแม้จะมีแต่ก็มีน้อย
 - เพราะสถาบันวัดและสถาบันการศึกษาทั่วไปไม่ค่อยส่งเสริมอย่างจริงจัง
 - เพราะสภาพแวดล้อมและลักษณะทางสังคมเจริญก้าวหน้าทางวัตถุมากและ
 รวดเร็ว คนในสังคมมุ่งสนใจอย่างอื่นมากกว่า และที่สำคัญ คนส่วนใหญ่ละเลย
 ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องกวีนิพนธ์ล้านนามานานแล้ว จึงมองไม่เห็นความสำคัญ
 ของเรื่องนี้อย่างแท้จริง
 - อาจเห็นว่าเป็นของใกล้ตัวจึงไม่สนใจเท่าที่ควร
 - บางคนอาจจะมีความคิดเห็นว่า บุคคลที่มีพรสวรรค์เท่านั้นที่จะแต่งกวีนิพนธ์
 ล้านนาได้
 - คนรุ่นใหม่เห็นว่าของพื้นบ้านเป็นเรื่องของคนรุ่นเก่าหรือคนโบราณเท่านั้น
 - เพราะมีสิ่งอื่นที่น่าสนใจกว่า กวีนิพนธ์เป็นเรื่องที่มีแบบแผน จังหวะ โครงสร้าง
 เป็นเรื่องยากในความรู้สึกของคนรุ่นใหม่ที่ต้องการความง่ายไปหมดทุกเรื่อง ดังนั้น
 ความละเอียด รอบคอบ และความสุนทรีย์จึงต่างกันไป
-

7. มีผู้กล่าวว่า “การฟังขอและการแต่งคำประพันธ์ของล้านนาในสมัยนี้ เป็นเรื่องของชาวชนบท คนส่วนมากมองว่า การขอเป็นเรื่องตลก ถ้าสมัย เขย ผู้ไปฟังดนตรีสากลหรือคอนเสิร์ตไม่ได้” ท่านคิดว่าคำพูดนี้เป็นจริงหรือไม่ และท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อคำกล่าวนี้

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเห็นว่าคำกล่าวข้างต้นเป็นจริง และอีกกลุ่มหนึ่ง เห็นว่าคำกล่าวข้างต้นไม่เป็นจริง

ก. กลุ่มที่เห็นว่าคำกล่าวข้างต้นเป็นจริง ให้ความเห็นโดยสรุปดังนี้

- เป็นเรื่องจริง ที่เป็นเช่นนี้เพราะคนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น ขาดความสำนึกในอันที่จะเข้าใจในความเป็นมาของตนเอง
- สำหรับคนสมัยนี้ซึ่งมีค่านิยมที่เปลี่ยนไป ก็ถือว่าคำพูดดังกล่าวเป็นเรื่องจริง เพราะเขาเกิดมาในสังคมที่เจริญไปด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ หากจะคิด จะทำอะไร ก็ต้องเหมือนคนในเมืองใหญ่หรือเมืองหลวง จึงจะสามารถปรับตัวเข้ากับคนเหล่านั้น ได้ดี อีกทั้งไม่ได้รับการปลูกฝังให้รักการฟังขอ ตั้งแต่เด็ก ๆ แนวโน้มของการรับเอาวัฒนธรรมอื่นเข้ามา มีมาก
- คำกล่าวนี้เป็นจริงเพราะเยาวชนรุ่นใหม่ ไม่ค่อยได้ยินและเห็นการขอจากสื่อต่าง ๆ ไม่เหมือนกับคอนเสิร์ตที่แพร่ภาพและเสียงทั้งจากวิทยุและโทรทัศน์ อยู่ตลอด
- เป็นเพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมส่วนกลางและระบบรวมศูนย์อำนาจทางการเมือง แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับภูมิปัญญาดั้งเดิม คำพูดและแนวคิดแบบนี้จึงเกิดขึ้น ได้เป็นธรรมดา
- คำกล่าวนี้เป็นจริงในสมัยปัจจุบัน คนที่สนใจฟังขอมักเป็นคนวัยกลางคนขึ้นไป และมักเป็นชาวชนบท นอกจากนี้การขอในปัจจุบัน ผู้ขอใช้คำพูดไม่ค่อยสุภาพ เนื้อหากล่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศเป็นส่วนใหญ่
- เป็นความจริง เพราะเด็กสมัยนี้ ไม่ชอบทำนอง จังหวะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จะชอบทำนองที่เร็วและรุนแรงเร้าร้อนจึงจะสนุก อีกประการ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ จะผลักดันคนรุ่นปัจจุบันให้มีความคิดดังกล่าวข้างต้น
- คำกล่าวข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า การขอหรือกวีนิพนธ์ล้านนายังจำกัคอยู่ใน-

ผู้วิจัยเข้าใจว่า คงเป็นการขอรูปแบบหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ขอเก็บนก” เนื้อหาที่ช่างขอได้ตอบกันนั้น จะมีเรื่องเพศปนอยู่เพื่อความสนุกสนาน

วงแคบ ส่วนมากจะอยู่ในชนบทหรืออยู่ในบางกลุ่ม บางคณะ ยังไม่แพร่หลาย หรือมีการพัฒนาในด้านเนื้อหา ทำนอง จังหวะ ให้สอดคล้อง และเป็นที่ยอมรับของคนรุ่นใหม่

- เป็นความจริง เพราะเขาฟังขอแล้วไม่เข้าใจ คุณแล้วเหมือนจะมีการแสดงบทเดี่ยว ทำเดี่ยว ทำนองเดิม
- มีส่วนจริงอยู่ อาจจะเป็นเพราะบทประพันธ์ที่อยู่ในการขอ แสดงความคิดหรือสะท้อนชีวิตของชาวชนบท จึงไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในเมือง ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของกระแสวัฒนธรรม จึงทำให้การขอไม่ได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร
- อาจเป็นความจริง ถ้าสาระในการขอไม่มีประโยชน์ การฟังก็คงเพื่อความสนุกเพลิดเพลินเท่านั้น ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและการแข่งขันสูงขึ้น จะใช้เวลาเพื่อความสนุกอย่างเดียวไม่ได้
- เป็นจริง เพราะเคยได้ยินได้ฟังเช่นนี้บ่อยครั้งจนเป็นเรื่องธรรมดา แต่ก็น่าเสียใจ และเสียค่าที่ผู้พูดมองข้ามคุณค่าสิ่งที่ตนมีอยู่
- เป็นจริงและน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ควรให้มีการรณรงค์เพื่อการนี้จากหน่วยงานหรือสถาบันทางวัฒนธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- เป็นจริง ทั้งนี้เพราะถูกกระแสวัฒนธรรมใหม่ครอบงำ
- เป็นความจริง เพราะมนุษย์ตกอยู่ในอิทธิพลของ "สื่อ" มีการสื่อสารไร้พรมแดน ดังนั้น จึงมีการเดินไหลไปตามกระแสวัฒนธรรม
- เป็นเรื่องจริงอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่ขอเท่านั้น เพลงไทยสากลของนักร้องรุ่นเก่ายุคใหม่ก็ไม่ได้รับฟังแล้ว
- เป็นจริง เพราะการขอสมัยก่อนยังมีอยู่ในงานวัด (ปอย, ปอยหลวง) งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ หรืองานมงคลต่าง ๆ แต่ปัจจุบันแปรเปลี่ยนไปแล้ว คนนิยมนำวงดนตรีสดหรือลูกทุ่งมาแสดงในวัด งานต่าง ๆ ของชาวบ้านก็จะเปิดเพลงลูกทุ่งหรือเพลงไทยสากลที่กำลังอยู่ในความนิยม
- จริง เพราะภาพที่ปรากฏในสังคมเป็นเช่นนั้น ดังนั้นการทำให้ขอเป็นที่น่าสนใจจึงต้องทำประกอบกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การกินขันโตก ก็จัดการขอแสดงให้ผู้คนได้ชมครั้งนี้เป็นต้น
- เป็นจริงสำหรับคนรุ่นหนุ่มรุ่นสาว เพราะเราไม่มีการส่งเสริมที่ดีและไม่มีผู้รู้ไปถ่ายทอดหรือช่วยกันอนุรักษ์อย่างจริงจัง ควรมีการฟื้นฟูการขอและส่งเสริม

อย่างต่อเนือง จะทำให้การชออยู่คู่ด้านนาตลอดไป

- ข. กลุ่มที่เห็นว่าคำกล่าวนี้ไม่เป็นจริง ให้ความเห็นโดยสรุปดังนี้
- ไม่เป็นความจริง กวีด้านนา วัฒนธรรมด้านนา ขนบธรรมเนียม ประเพณีด้านนา ฯลฯ ไม่ใช่สิ่งที่ล้ำสมัยหรือเซยแต่อย่างใด คนที่เห็นเอกลักษณ์หรือวัฒนธรรมประจำถิ่นเป็นเรื่องเซย เรื่องตลก ล้ำสมัย ผู้นั้นคือคนโง่เพราะไม่รู้จักวัฒนธรรมของตัวเองและบรรพบุรุษ
 - ไม่จริง แต่ที่มีผู้กล่าวเช่นนั้นเพราะขาดสื่อที่ดี การปลูกฝังรสนิยม คุณค่าน้อยไป ผู้มีอำนาจในการปกครองเป็นคนมาจากภาคอื่นจึงไม่สนใจวัฒนธรรมท้องถิ่น
 - ไม่เป็นความจริง ที่กล่าวเช่นนั้นอาจเป็นเพราะสื่อด้านคนตรีสากล คอนเสิร์ต แพร่หลายมากกว่า
 - คำกล่าวนี้แสดงว่า คนส่วนมากไม่มีโอกาสสัมผัส เพราะไม่มีผู้ประยุกต์- “รูปแบบ” การจัดให้น่าสนใจเพียงพอ
 - คำกล่าวนี้ อาจเป็นของวัยรุ่นหรือคนวัยก่อนกลางคนบางกลุ่ม ซึ่งถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้าครอบงำ แต่คนที่ผ่านวัยดังกล่าว มีประสบการณ์ชีวิตมากขึ้นก็อาจจะเล็งเห็นความสำคัญและคุณค่า ตลอดจนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้นก็เป็นได้
 - แต่ก่อนอาจจะจริง ปัจจุบันมีการกระตือรือร้นขึ้นมาแล้วเพราะมีหน่วยงานที่ส่งเสริมวัฒนธรรมมากขึ้น ศิลปินได้รับการเชิดชู ทำให้ศิลปินพื้นบ้านแขนงนี้มีคุณค่าเพิ่มขึ้นอีก เห็นว่าถ้ามีการส่งเสริมอย่างจริงจังแล้ว ค่านิยมดังกล่าวจะเปลี่ยนไป
 - ไม่เป็นความจริง การฟังชอหรือคำประพันธ์ของด้านนานั้น แสดงถึงส่วนลึกของลักษณะชีวิต จิตใจของชาวด้านนาที่มีความละเอียดอ่อน ละเมียดละไม ประกอบไปด้วยความเมตตากรุณาและมีคุณธรรมต่อกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะซึมซับเข้าไปในจิตใจของผู้ที่ฟังชอบ่อยครั้ง
 - ไม่จริง ผู้กล่าวเป็นเพียงผู้ที่มองการชอหรือกวีนิพนธ์ของด้านนาอย่างผิวเผินขาดความเข้าใจและไม่สามารถ “เข้าถึง” ลักษณะของการชอหรือกวีนิพนธ์ด้านนาอย่างแท้จริง
 - ไม่เห็นด้วย เพราะการที่ผู้คนหันไปสนใจคนตรีสากล เป็นเพราะมีการประชาสัมพันธ์งานนั้น ๆ ผ่านสื่อมวลชน จึงทำให้เข้าถึงผู้คนและเร้าความ-

สนใจได้คิดว่า ถ้าการขอของด้านนามีการประชาสัมพันธ์เช่นนั้นบ้าง ก็คงจะทำให้ผู้คนทั่วไปหันมาสนใจมากขึ้น

- ไม่จริง เพราะเป็นการนำเอาไปเปรียบเทียบกับในทางวัตถุ การจัดขอและแต่งคร่าวสามารถจัดในโอกาสสำคัญได้ ถ้าเราเน้นให้เห็นคุณค่าและความสำคัญ การใช้คำประพันธ์ควรเป็นคำสละสลวย ไพเราะ ไม่ใช่คำหยาบโลนจึงจะสร้างความประทับใจแก่ผู้ฟัง
- คำกล่าวข้างต้นเป็นคำกล่าวของคนไม่รู้แต่ทำอวดรู้ บทขอเป็นเรื่องราว คำประพันธ์เกิดขึ้นจากผู้ที่มิมีปฏิภาณดีและขับชอไค่ดี ปัญหาอยู่ที่ผู้ฟัง ฟังไม่ฟังหรือไม่รู้เรื่องจึงตีความเป็นเรื่องเขย ล้าสมัย ซึ่งเป็นเหมือนดูถูกวัฒนธรรมของตัวเอง
- คำกล่าวเช่นนั้นเป็นคำกล่าวของผู้ไม่รู้หรือรู้ไม่จริง ไม่มีศักยภาพของคนด้านนา อาจเป็นเพราะไม่ประทับใจกับการขอ เพราะกวีนิพนธ์ด้านนาขาดการประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตแบบปัจจุบัน

**8. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะมีการเสนอกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โรงเรียนทุกแห่งใน
ด้านนาสอนวิชาที่เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ของด้านนาแก่นักเรียนทั้งชั้นประถมศึกษาและ
มัธยมศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างเกือบทุกคนเห็นด้วยที่จะมีการเสนอกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โรงเรียนทุกแห่งในด้านนาสอนวิชาที่เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ของด้านนาแก่นักเรียนทั้งชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยให้เหตุผลพอสรุปได้ดังนี้

- เป็นการปลูกฝังให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัวเพราะปัจจุบันนี้เด็กเรียนสิ่งที่ไกลตัว ไม่มีความผูกพันกับท้องถิ่น ระดับประถมศึกษาควรเรียนเรื่องหงส์หิน เพราะมีเนื้อหาคำศัพท์ที่เรียนง่าย ส่วนระดับมัธยมศึกษาควรเรียนเรื่องโคลง มังทรารบเชียงใหม่ เรียนประวัติศาสตร์กรรมล้านนา ฯลฯ เป็นต้น
- เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการเริ่มเห็นความสำคัญของท้องถิ่นแล้ว
- เห็นด้วย แต่อาจต้องรอให้เจ้ากระทรวงเป็นชาวด้านนา เมื่อเสนอแล้วจะต้องได้

รับการติดตามผลอย่างใกล้ชิดและผู้เสนอจะต้องเป็นผู้บริหารของสถานศึกษา
ทุกระดับ

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเป็นการสนองความต้องการของท้องถิ่น หลักสูตรที่ดีต้อง
สนองท้องถิ่น มิใช่เฉพาะเรื่องของส่วนกลาง
- ทราบว่าในปัจจุบันสามารถทำได้โดยให้เป็นวิชาเลือกแต่ขาดครูอาจารย์ผู้สอน
เพราะครูอาจารย์ไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องเหล่านี้
- ควรสอนสอดแทรกบ้าง ในวิชาภาษาไทย เพราะแม้แต่คนล้านนาเองก็ยังไม่รู้จัก
ชนิดของกวีนิพนธ์ล้านนา
- ควรเริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา โดยการให้ฟังเพลงพื้นเมืองบรรเลงหรือฟังซอที่มี
คุณค่าแก่เด็กเป็นการปลูกฝังในขั้นแรก
- เห็นด้วยเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นพื้นฐานด้านความรู้ ความคิดและค่านิยม
อย่างน้อยให้เด็กได้รู้จัก ถึงแม้จะไม่ได้ผลตามที่คาดหวังนัก แต่ก็ยังเป็นพื้นฐานทาง
ความคิด เมื่อเขาโตเป็นผู้ใหญ่ อาจจะมีมองเห็นคุณค่าและศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้ง
ต่อไป
- เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง แต่ต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ในสิ่งที่จะปรับหลักสูตร ต้อง
ใช้เวลาและความละเอียดในการพิจารณาด้วย
- เห็นด้วย แต่คงไม่ใช่เรื่องง่าย
- เห็นด้วยและอยากให้เป็นอย่างนั้น เพราะวัฒนธรรมท้องถิ่นทุกอย่างควรมี-
การเรียนการสอนและเผยแพร่ สำหรับชอนนั้นในการพูดอย่างไม่เป็นทางการกับ
ผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างได้เสนอและผู้บริหารเห็นควรแล้ว แต่ในการปฏิบัติยังไม่
มีทราบผล เท่าที่ผ่านมาผู้บริหารคนก่อนได้ต่อต้านเรื่องนี้มาตลอด
- เห็นด้วยอย่างมาก รวมทั้งสอนในสถาบันสงฆ์ด้วย เนื่องจากขณะนี้ได้จัดการศึกษา
ให้แก่พระสงฆ์ถึงระดับปริญญาแล้ว
- ควรมีบ้างแต่ก็ไม่ถึงกับต้องให้รู้อย่างลึกซึ้ง แต่สิ่งที่ควรทำมากกว่านั้นคือการสร้าง
ค่านิยมท้องถิ่นให้เกิดแก่ทุกคน
- เห็นด้วย แต่ขณะเดียวกัน ก็ต้องอบรมบุคลากรให้มีความรู้ในเรื่องนี้ก่อน จึงจะ
กระทำได้ ปัจจุบันครูยังไม่มีความรู้ทางด้านล้านนาดีเท่าที่ควร การเสนอกงต้อง
ค่อยเป็นค่อยไป สามารถทำแบบ “สหวิทยาการ” ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน
ตลอดจนไม่เฉพาะแต่กวีนิพนธ์เท่านั้น จะต้องให้ความรู้เรื่อง วรรณกรรม ศาสนา
ประวัติศาสตร์ คติชนวิทยา ควบคู่กันไปด้วย

- เห็นด้วย แต่ในระยะแรก สามารถทำได้ในหลักสูตร สปช.
(สร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต) โดยแทรกเข้าไปในส่วนที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่ควรทำ
เป็นวิชาเฉพาะในระยะแรก เพราะคนยังไม่สนใจเท่าที่ควร และไม่ใช่วิชาที่สำคัญ
ถึงขนาดต้องมีหลักสูตรเฉพาะ

นอกจากนี้ก็มีผู้เสนอว่า ควรจัดเป็นวิชาเลือกหรือส่วนหนึ่งของวิชา วัฒนธรรม วิชา
เกี่ยวกับศิลปะหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

อาจเสนอให้จัดสอน ถ้ามีการกระจายอำนาจการศึกษาในท้องถิ่น โดยให้ผู้บริหาร
การศึกษาระดับท้องถิ่นเป็นผู้วางแผนและนโยบายในการศึกษา

๑. ท่านคิดว่า ควรมีการส่งเสริมการแต่งครัวหรือกวีนิพนธ์ด้านนาในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร
หรือวารสารของท้องถิ่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นดังนี้

- ควรทำ เพราะเป็นการเผยแพร่ความรู้และจะได้เป็นเอกสารอ้างอิงได้ในอนาคต
นอกจากนี้ก็เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ด้วย
- ก็น่าจะทำได้ เพราะเป็นมุมหนึ่งของหนังสือ ผู้ที่ชอบการแต่งครัวหรือคำประพันธ์
ด้านนาก็จะมีโอกาสแสดงผลงานของตนและเป็นการส่งเสริม อีกทั้งเป็นการสร้าง
กำลังใจแก่กวีพื้นบ้านด้วย
- ควรอย่างยิ่ง ไม่เฉพาะแต่ในท้องถิ่นเท่านั้น ควรให้ส่วนกลางที่พร้อมจะเผยแพร่ได้
พิมพ์เผยแพร่ด้วย เพราะในประเทศไทยมีชาวด้านนาหรือผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับ
กวีนิพนธ์ด้านนาอาศัยอยู่ทั่วไปในแต่ละภาค
- เป็นสิ่งที่ดี เพราะสื่อมวลชนมีส่วนผลักดันและจุดประกายคนได้มากหากมีกลวิธีการนำ
เสนอที่ดี แต่ละวิธีการควรให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วย
- เห็นด้วย เพราะสื่อสิ่งพิมพ์เข้าถึงประชาชนได้มากเป็นการกระตุ้นปลุกฝังให้เกิด
ความเลขาชื่น โคร้คิดตามและเป็นการเพิ่มผู้สนใจให้มีมากขึ้น
- ควรส่งเสริม เพราะจะได้สร้างกวีพื้นบ้านรุ่นใหม่ ๆ

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นแนวทางหนึ่งในการปลูกฝังให้เยาวชนล้านนารักและเห็นความสำคัญของกวีนพนธ์ล้านนา ซึ่งนำไปสู่การสืบทอดต่อไป
- เห็นด้วย เพราะอย่างน้อย สิ่งดังกล่าวก็เป็นสนามของผู้ผลิตและเป็นสะพานก้าวไปสู่ผู้บริโภค จะทำให้วงการกวีนพนธ์กว้างขวางต่อไป
- เห็นด้วย เพราะสิ่งพิมพ์ดังกล่าวสามารถเข้าถึงบุคคลทุกเพศทุกวัยและทุกระดับ - การศึกษา และเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีอิทธิพลมากในปัจจุบัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ควรมีการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการฟื้นฟูศิลปะการแต่งคร่าว เพราะถือเหล่านี้แพร่หลายไปสู่คนจำนวนมาก
- ควรมีการส่งเสริม เพราะจะช่วยให้ผู้รู้ได้ทบทวนและเกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนมีความรู้ และช่วยให้ผู้ที่ไม่รู้หรือผู้สนใจได้รับความรู้เพิ่มเติมและเกิดความชื่นชอบต่อไป

10. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะหลากหลายซึ่งสรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้

- เชิญท่านผู้รู้ เช่น ศาสตราจารย์อมฉวี พยอมยงค์ ฯลฯ ไปบรรยายในโอกาสต่าง ๆ
- ในโรงเรียน บริษัทใหญ่ ๆ ควรมีการจัดมูมกวีนพนธ์ล้านนาเพื่อให้ได้ศึกษา
- ควรจัดสัมมนาวิชาการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ระดมสมองช่วยกันคิดและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังต่อไป
- เชิญศิลปินจากท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ เช่น จรัล มโนเพ็ชรไปบรรยายในสถานศึกษาหรือในที่สาธารณะ ซึ่งจะช่วยให้กระตุ้นให้เห็นความสำคัญได้ดี เคยเชิญไปพูดที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็พูดได้ดีมาก นอกจากศิลปินท่านนี้แล้วอาจเป็นคนอื่นที่คนรุ่นใหม่รับได้
- การสนับสนุนจะไม่เป็นผล หากอนุชนไม่รู้ภาษาถิ่นดีเพียงพอ เพราะกวีนพนธ์ล้านนาต้องอาศัยศัพท์และความรู้ภาษาล้านนาอย่างมาก จึงควรสอนอนุชนให้รู้เข้าใจและพูดภาษาล้านนาเพื่อให้เข้าถึงอรรถรสและเกิดความซาบซึ้งในศิลปะ

การประพันธ์ของท้องถิ่น

- ควรให้ความรู้ด้านกวีนิพนธ์ล้านนาแก่นักเรียนในท้องถิ่นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาเป็นต้นไป เพื่อปลูกฝังให้มีความสำคัญอย่างแท้จริง
- สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของล้านนาควรจะมีบทบาทเป็นผู้นำในการศึกษาค้นคว้า วิจัยผลงานด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- ควรจัดการสัมมนาคณะช่างชอ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม คติธรรม ให้ความรู้เรื่อง-ต่าง ๆ เพื่อให้เนื้อหาในการชอจะได้มีสารประโยชน์ไม่แน่นแต่เรื่องสนุก-เพลิดเพลินเท่านั้น
- มหาวิทยาลัยพายัพควรจัดสัมมนาในเรื่องเกี่ยวกับล้านนาให้มาก
- จัดพิมพ์โครงการตำราและปริวรรตวรรณกรรมท้องถิ่น
- มหาวิทยาลัยพายัพควรเป็นศูนย์กลางในการจัดการในเรื่องนี้ เพราะมีพร้อมทั้งทุนทรัพย์และบุคลากร
- พยายามดึงบุคลากรในศาสนา เช่น พระภิกษุ ตามแนวที่มีความรู้ให้มีส่วนร่วมใน-ด้านวรรณกรรม เพราะการจัดสัมมนาด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้พระภิกษุไม่ได้เข้ามา-มีส่วนร่วมในงานด้านวิชาการ ยังมีพระภิกษุที่มีความรู้ด้านนี้อีกมากเป็นทรัพยากร-บุคคลที่ควรได้รับการยกย่อง
- อยากให้มีศูนย์สอนเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา สอนการเขียนอักษรล้านนา (ตัวเมือง)-ให้กับผู้ที่สนใจ ไม่จำกัดเพศและวัย อาจสอนในวันหยุดหรือตอนเย็นของทุกวัน
- การทำวิจัยในลักษณะเช่นนี้ก็ทำให้ได้ช่องทางและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง-และส่งเสริมกวีนิพนธ์ล้านนาได้เป็นอย่างดี
- ควรกระตุ้นกระทรวงศึกษาธิการในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีวิชาที่เอื้อต่อการ-เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น อย่างเช่นประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน-ก็เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นแล้ว

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม

- ควรขอความร่วมมือสนับสนุนจากมูลนิธิ องค์กรกุศลอื่น ๆ ให้รางวัลแก่ผู้ชนะ-การประกวดชอหรือแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ชนิดอื่น ๆ ของล้านนา
- การส่งเสริมควรกระทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง มิใช่ “ฮือฮาเป็นพัก ๆ”
- ควรสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มคนหรือกวีพื้นบ้านให้ได้รับเกียรติและยกย่องในสังคม

- ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านกวีนิพนธ์ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้มีโอกาสเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นให้กว้างขวาง
- ควรให้แต่ละอำเภอ แต่ละจังหวัดกำหนดเป็นนโยบายของท้องถิ่นในอันที่จะส่งเสริม สนับสนุนในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา
- หน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนควรให้ความสนใจ สนับสนุนและรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านกวีนิพนธ์ล้านนาอย่างแท้จริง
- โรงเรียนใหญ่ มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นอกจากจะส่งเสริมด้านการแต่งกายพื้นเมืองแล้ว ควรจัดประกวดการแต่งคำประพันธ์ล้านนาในโอกาสต่าง ๆ ด้วย

ด้านการเผยแพร่

- ควรมีการเผยแพร่กวีนิพนธ์ล้านนาโดยอาศัยสื่อมวลชนทางวิทยุและโทรทัศน์ (ช่อง 8) ให้บ่อยครั้ง หรือจัดให้มีการแสดงละครที่เกี่ยวกับกวีนิพนธ์นั้น ๆ เพื่อเพิ่มความสนุกสนาน เพิ่มความเข้าใจ เพิ่มความรู้มากขึ้น เนื้อหากวีนิพนธ์ที่เคยเห็นว่ายากจะมีความรู้ที่กว้างง่ายขึ้น ซึ่งจะเป็นบันไดให้เกิดความสนใจในด้านนี้ยิ่งขึ้นไป
- ควรผลิตตำราการแต่งคำประพันธ์ล้านนาชนิดต่างๆ ออกเผยแพร่
- สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของล้านนาควรหาวิธีเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เรื่องกวีนิพนธ์ล้านนาอย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งกระตุ้นให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐให้ความสนใจและสนับสนุนด้วย
- อยากให้มีการจัดรวบรวมกวีนิพนธ์ล้านนา เช่น ผลงานคร่าวที่ยังกระจัดกระจายนำมาพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อเผยแพร่

ด้านการอนุรักษ์

- สิ่งที่ควรคำนึงและระมัดระวังในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมล้านนาคือ อย่าให้ภาพที่ออกมาเป็นการสนองตอบต่อการท่องเที่ยว ขอให้เป็นการสนองตอบต่อความต้องการและความจำเป็นของชุมชน พยายามอย่าให้คนภายนอกมองว่าผู้มีส่วนร่วมเป็นสินค้าทางวิชาการเพื่อสนองตอบต่อความสำเร็จทางวิชาการของผู้ใดผู้หนึ่ง อย่าให้คนมองว่าเป็นภาพที่แสดงความแปลกแยก แต่น่าจะให้มองเห็นได้ว่า

ภาพที่เกิดขึ้นเป็นความงามที่เกิดจากความหลากหลายทางวัฒนธรรม คนจึงน่าจะยอมรับการส่งเสริมฟื้นฟูที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าในปัจจุบันนี้

- ผู้นำควรเป็นตัวอย่างในการอนุรักษ์และคำนึงถึงวัฒนธรรมด้วยตนเอง ระวังอย่าให้เป็นการเห่อทำอะไรตามสมัยนิยม
- การอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมล้านนา ในความเป็นไปได้ใคร่เสนอผู้ที่มีกำลัง ความสามารถ ทุก ๆ ด้านเป็นหลักในการทำงาน เพื่อการทำงานนั้น ๆ จะบรรลุผลอย่างรวดเร็ว มีความมั่นคง
- หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ รมรงค์กันอย่างกว้างขวางมากกว่าที่เป็นอยู่

ด้านการจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มหรือสมาคม ฯลฯ

- ควรมีการจัดตั้งชมรมข้างซอกทุกตำบล
- เสนอให้จัดตั้งชมรม “นักกลอนบ่อนข้าวนี้” ขึ้นในมหาวิทยาลัยจะเป็นการดีมาก
- ควรมีการจัดตั้งองค์กรหรือสมาคมกวีล้านนาในส่วนกลางหรือจุดศูนย์ใหญ่สักแห่งหนึ่งแล้วขยายสาขาไปให้ทั่วล้านนา มีบทบาทในการเผยแพร่ ฟื้นฟูและอนุรักษ์ ส่งเสริมและสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและทุนทรัพย์ให้เพียงพอแก่ความต้องการ ตั้งเงินตอบแทนให้แก่ผู้ทำประโยชน์แก่องค์กรหรือสมาคม

ด้านงบประมาณหรือทุนทรัพย์

- ควรมีหรือจัดสรรงบประมาณในแต่ละปี เพื่อกิจกรรมด้านวิถีวัฒนธรรม มิฉะนั้นจะอ้างว่าอยากทำแต่ขาดงบประมาณหรืองบน้อยทำอะไรไม่ได้
- ควรมีกองทุนสงเคราะห์ศิลปินท้องถิ่น

จากตารางที่ 59 ถึงตารางที่ 97 รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 153 คน อาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของล้านนา เป็นชาวล้านนาโดยกำเนิด หรือเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่อื่นแต่ย้ายมาอยู่ในล้านนาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปีแล้ว ส่วนใหญ่ รู้จักคำประพันธ์ของล้านนาโดยเฉพาะคำประพันธ์ประเภทคร่าว (คำว) แต่กลุ่มตัวอย่างจะรู้จักคำประพันธ์ของภาคกลาง (คำประพันธ์ประจำชาติ) มากกว่าคำประพันธ์ของล้านนา ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงแต่งคำประพันธ์ของล้านนาไม่เป็น ที่แต่งเป็นมีน้อย และในท้องถิ่น

ก็มีการจัดประกวดการแต่งคร่าวแต่น้อยครั้งมาก ในการฟังขอ ฟังรายการการจัดคร่าวขอ หรือการเล่าคร่าวหรือคร่าวล่าตามสถานีวิทยานั้นมีน้อย กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าผู้นำท้องถิ่น ภาครัฐบาลและหน่วยงานเอกชนควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวหรือ คำประพันธ์ล้านนา อาจโดยการจัดตั้งชมรม สนับสนุนค่านทุนทรัพย์แก่กวีพื้นบ้านล้านนา จัด ประกวดการแต่งคำประพันธ์ล้านนาให้บ่อยครั้ง ส่งเสริมให้มีการขอในงานต่าง ๆ รวมทั้งให้ความรู้ด้านกวีนิพนธ์ล้านนาแก่คนทั่วไป โดยเฉพาะควรบรรจุวิชาเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา หรือการแต่งคำประพันธ์ล้านนาในหลักสูตรของการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา ร่วมมือร่วมใจกันในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามนี้ เพื่อให้ชาวล้านนาเกิดความภาคภูมิใจและร่วมกันอนุรักษ์กวีนิพนธ์ล้านนามิให้สูญหายไป